

«ՀՐԱՎԱԶ»

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԿՈՏԱՅՔԻ ՄԱՐԶԻ ԳՈՍՈՒՌԻ ԱՎԱԶԱԿՈՂՃԱՅԻՆ ԽԱՌՆՈՒՐԴԻ
ՀԱՆՔԵՐԵՎԱԿՈՒՄՈՒՄ 2023-2025Թ. Թ. ԿԱՏԱՐՎԵԼԻՔ
ԵՐԿՐԱԲԱՆԱՀԵՏԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ
ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ (ԼՐԱՄՇԱԿՈՒՄ 2)

«Հրավազ» ՍՊԸ տնօրեն՝

Է. Կարապետյան

ՀՐԱԶԴԱՆ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Էջ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ	3
1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5
Ձեռնարկողի անվանումը և գտնվելու վայրը	5
Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը	5
Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը	6
Նախագծման նորմատիվ-իրավական հենքը	10
2. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	14
Գտնվելու վայրը	14
Ռելիեֆ, երկրաձևաբանություն	15
Շրջանի երկրաբանական կառուցվածքը	17
Սեյսմիկ պայմանները	18
Շրջանի կլիման	22
Մթնոլորտային օդ	26
Ջրային ռեսուրսներ	26
Հողեր	27
Բուսական և կենդանական աշխարհ	29
Հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձաններ	33
Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	35
3. ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ	38
Ենթակառուցվածքներ	39
Հողերի տնտեսական յուրացման բնութագիր	40
4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ	41
ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	
5. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ	
ՆՎԱԶԵՅՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ	44
ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	
Օգտագործված գրականության ցանկ	52

Հավելված 1: ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի կողմից տրված հնագիտական ուսումնասիրությունների եզրակացություն

Հավելված 2: ՀՀ կադաստրի կոմիտեի կողմից հայցվող տեղամասի վերաբերյալ տրամադրված տեղեկատվությունը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ

Օգտակար հանածոյի պաշարներ՝ օգտակար հանածոյի կուտակումներ, որոնց ծավալը, քանակը, որակը և տարածքային դիրքն ու ձևը որոշված են

Հանքավայր՝ ընդերքի մաս, որը պարունակում է օգտակար հանածոյի պաշարներ (այդ թվում՝ կանխատեսումային), որոնք ստացել են երկրաբանատնտեսագիտական գնահատական.

Ընդերքօգտագործման իրավունք՝ համապատասխան ընդերքօգտագործման համաձայնությունով կամ թույլտվությունով, ծրագրով կամ նախագծով, ընդերքօգտագործման պայմանագրով, լեռնահատկացման ակտով հավաստվող՝ ընդերքի որոշակի տեղամասի երկրաբանական ուսումնասիրության կամ օգտակար հանածոների արդյունահանման բացառիկ իրավունքներ.

Երկրաբանական ուսումնասիրություններ՝ ընդերքի երկրաբանական աշխատանքների համալիր, որի նպատակն է ուսումնասիրել երկրակեղևի կառուցվածքը, ապարների առաջացման պայմանները, արտածին երկրաբանական պրոցեսները, հրաբխային գործունեությունը, ինչպես նաև հայտնաբերել ու գնահատել կամ վերագնահատել օգտակար հանածոների պաշարները.

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատական՝ երկրաբանական ուսումնասիրությունների և օգտակար հանածոների արդյունահանման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների բացահայտում և գնահատում

Բնապահպանական կառավարման պլան՝ ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող միջոցառումներ և դրանց իրականացման մշտադիտարկման ցուցիչներ, որոնք հստակ են և չափելի՝ որոշակի ժամանակի ընթացքում

Բույսերի Կարմիր գիրք՝ միջազգային պահանջները բավարարող համահավաք փաստաթուղթ, որում գրանցվում են տեղեկություններ հազվագյուտ, անհետացման եզրին գտնվող բույսերի և համակեցությունների կարգավիճակի, աշխարհագրական տարածվածության, էկոլոգիական պայմանների, կենսաբանական առանձնահատկությունների, ներկա վիճակի և պահպանման միջոցառումների մասին

Կենդանիների Կարմիր գիրք՝ միջազգային պահանջները բավարարող համահավաք փաստաթուղթ է, որում գրանցվում են տեղեկություններ հազվագյուտ, անհետացման

եզրին գտնվող կենդանիների կարգավիճակի, աշխարհագրական տարածվածության, էկոլոգիական պայմանների, կենսաբանական առանձնահատկությունների ներկա վիճակի և պահպանման միջոցառումների մասին

Հող՝ երկրի մակերևույթում բիոտիկ, աբիոտիկ և մարդածին գործոնների երկարատև ազդեցության արդյունքում առաջացած ինքնուրույն բնագիտապատմական հանքաօրգանական բնական մարմին՝ կազմված կոշտ հանքային և օրգանական մասնիկներից, ջրից ու օդից և ունի բույսերի աճի ու զարգացման համար համապատասխան պայմաններ ստեղծող յուրահատուկ գենետիկամորֆոլոգիական հատկանիշներ ու հատկություններ

Հողի բերրի շերտ՝ հողային ծածկույթի վերին շերտի բուսահող, որն օգտագործվում է հողերի բարելավման, կանաչապատման, ռեկուլտիվացման նպատակներով

Խախտված հողեր՝ առաջնային տնտեսական արժեքը կորցրած և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ներգործության աղբյուր հանդիսացող հողեր

Ռեկուլտիվացում՝ խախտված հողերի վերականգնմանն ուղղված (օգտագործման համար պիտանի վիճակի բերելու) միջոցառումների համալիր, որը կատարվում է 2 փուլով՝ տեխնիկական և կենսաբանական

Ազդակիր համայնք՝ շրջակա միջավայրի վրա հիմնադրությամբ փաստաթղթի կամ նախատեսվող գործունեության հնարավոր ազդեցության ենթակա համայնքի (համայնքների) բնակչություն՝ ֆիզիկական և (կամ) իրավաբանական անձինք

Ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով մշտադիտարկումներ՝ ընդերքի երկրաբանական ուսումնասիրության և օգտակար հանածոների արդյունահանման աշխատանքային ծրագրերին զուգընթաց երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ծրագրով, օգտակար հանածոների արդյունահանման աշխատանքային նախագծով, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտով և ազդեցության գնահատման հաշվետվությամբ ամրագրված ցուցանիշների հիման վրա իրականացվող մշտադիտարկումներ

Արտադրական լցակույտեր՝ օգտակար հանածոների ուսումնասիրության, արդյունահանման կամ վերամշակման արդյունքում առաջացած ընդերքօգտագործման թափոններ (այդ թվում պոչանքներ)՝ տեղադրված երկրի մակերևույթի վրա կամ լեռնային փորվածքներում:

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1. Ձեռնարկողի անվանումը և գտնվելու վայրը

Ձեռնարկող. «Հրավազ» Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Տնօրեն՝ Էդգար Կարապետյան

Իրավաբանական հասցեն՝ ՀՀ, ք. Հրազդան, 2301, Շահումյան Փ./Տ/ 16 Հեռ. հեռ. 044 03 00 60

1.2. Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը

Նախատեսվող աշխատանքների նպատակն է կատարել երկրաբանական ուսումնասիրություններ ՀՀ Կոտայքի մարզի Գոմուռի ավազակոպձային խառնուրդի հանքերնակման տեղամասում՝ նպատակ ունենալով բացահայտել տեղամասի արդյունաբերական նշանակությունը, ավազի որակական հատկանիշները, որպես հումք շինարարական խճի և ավազի, ինչպես նաև ճանապարհաշինարարական պաստառահումքի արտադրության համար 8267-95 և 8736-2014 ՀՍ ՄՕԾ-երի տեխնիկական պահանջներին համապատասխան և հաշվարկել դրանց պաշարները:

Հաշվի առնելով ավազի ներկայիս պահանջարկը, «Հրավազ» ՍՊ ընկերությունը նախաձեռնել է կատարել ավազի արդյունահանման աշխատանքներ և ստեղծել շինարարական աշխատանքների համար ավազի ու խճի արտադրության սեփական հումքային բազա, հաշվի առնելով Գոմուռ գետի ողողահունային ավազակոպձային հումքի բավարար որակը, մոտեցման ճանապարհների հարմարավետությունը և արդյունահանված ծավալների բնական վերականգնման հնարավորությունները:

ՀՀ Կոտայքի մարզի Գոմուռի ավազակոպձային խառնուրդի հանքերնակման տեղամասում կատարվելիք երկրաբանական ուսումնասիրության (երկրաբանահետախուզական) \ աշխատանքների ծրագիրը կազմվել է համաձայն երկրաբանական առաջադրանքի «Հրավազ» ՍՊ ընկերության նախաձեռնությամբ և ֆինանսական միջոցներով:

Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տարածքը գտնվում է Մեղրաձոր համայնքում և բնութագրվում է հետևյալ կոորդինատներով (ըստ ARM WGS 84 համակարգի).

Հ/հ	X	Y
1	4498540	8471920
2	4498648	8472020
3	4498785	8472112
4	4499098	8472190
5	4499073	8472343
6	4498791	8472244
7	4498653	8472184
8	4498580	8472075
9	4498507	8471944

1.3. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը

Գոմուռի ավազակույճային խառնուրդի հանքերնական տեղամասը տեղադրված է Գոմուռի գետի ձախափնյա և աջափնյա ողողահունքում:

Տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքին մասնակցում են վերին չորրորդական - ժամանակակից ալյուվիալ-դելյուվիալ-պրոլյուվիալ առաջացումները ավազակուտակի տեսքով, որի հիմքում տեղադրված են ստորին չորրորդականի նստվածքային առաջացումները ներկայացված կավերով, ավազակավերով և կավավազներով:

Ըստ նախնական դիտարկումների տվյալների տեղամասի օգտակար հանածոն ներկայացված է հրաբխածին նստվածքային և մագմատիկ ապարների ու միներալների լրիվ հղկված, հարթ մակերեսով, ամուր, հոծ, հազվադեպ ծակոտկեն բազալտային, անդեզիտաբազալտային և անդեզիտային կազմերի պորֆիրիտների հղկված բեկորներով: Բեկորային նյութը հիմնականում ներկայացված է ձվաձև, ուսպնյակաձև, սկավառակաձև, երբեմն գնդաձև տեսքերով: Օգտակար հաստվածքում կավային նյութի առանձին շերտեր չեն հանդիպում: Կավային նյութը ԱԿԽ-ում գտնվում է հիմնական զանգվածում ցրված (փոշեացած) ոչ կապակցված վիճակում և գերակշռող մասը գտնվում է ավազային ֆրակցիայում:

Նախնական դաշտային հետազոտությունների և ֆոնդային նյութերի տվյալների համաձայն տեղամասի սահմանում ավազի կուտակը համատարած հիմնատակվում է ալյուվիալ կավերով, որի մակերեսը հանդիսանում է օգտակար

հանածոյի ստորին երկրաբանական սահման:

Ժամանակակից այրովիալ-դելյուվիալ կավավազային առաջացումները տեղամասի սահմաններում ունեն փոքր հզորություն՝ տատանվում է 0.05-0.15մ սահմաններում, կազմելով միջինը 0.07մ և ծածկում են ավազներով ներկայացված օգտակար հանածոն: Վերջինս, իր հերթին, ներկայացված է միջինը 670մ երկարությամբ և 127մ լայնությամբ, մերձհորիզոնական տեղադրմամբ ավազի կուտակի տեսքով:

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ընթացքում դիտարկվելու է գարնանային վարարումների ժամանակ հետախուզվող տեղամասի պաշարների ամենամյա վերականգնման՝ հանված հումքի փոխարեն նոր բերվածքների ամբողջությամբ լրացման, հնարավորությունը:

Գոմուռի ավազակոպճային խառնուրդի հանքերնական տեղամասում կատարվելիք երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ծրագիրը կազմվել է հաշվի առնելով տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքը, մորֆոլոգիական ձևը, տարածքի չափերը, սումնասիրվող կուտակի հզորությունը, դրանց հիդրոերկրաբանական, ինժեներա-երկրաբանական և երկրաբանահետախուզական աշխատանքների կատարման լեռնատեխնիկական պայմանները, համաձայն «Ավազի և կոպճի հանքավայրերի նկատմամբ պաշարների դասակարգման կիրառման հրահանգի» ցուցումների:

Նկատի ունենալով տեղամասի պարզ երկրաբանական կառուցվածքը, օգտակար հանածոյի մորֆոլոգիական ձևը և չափսերը, ինչպես նաև երկրաբանահետախուզական աշխատանքների համար ընտրված տարածքի չափսերը, ֆոնդային նյութերի տվյալները տվյալ տարածքում ավազի հզորության մասին հետախուզումը նախատեսվում է իրականացնել մինչև 14 հետախուզահորով՝ 5.0մ խորությամբ, ընդհանուրը 70.0 մ կամ 140.0մ³ ծավալով:

Հետախուզահորերի ընդհանուր ծավալը կազմում է 140.0 մ³, այդ թվում 1.96 մ³ հողաբուսական շերտ:

Հետախուզահորերը նախատեսվում է անցնել մեխանիկական եղանակով՝ էքսկավատորով:

Հետախուզահորի մակերեսը կազմում է 2.0մ²: Հետախուզահորերի զբաղեցրած ընդհանուր մակերեսը կազմում է 28.0մ²:

Դաշտային պայմաններում ավազների բնական խտության (բնամասում), ծավալալիքային զանգվածի և փխրեցման գործակցի որոշման համար հետախուզահորերի անցմանը զուգընթաց նախատեսվում է դաշտային պայմաններում որոշել կուտակի ծավալային և ծավալալիքային զանգվածների, ինչպես նաև փխրեցման գործակիցը: Աշխատանքները կիրականացվեն ծավալից հանված նյութի կշռման եղանակով:

Աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է տեղամասում անցած հետախուզահորերի 140.0մ³ ծավալից 50մ³-ը օգտագործել կուտակի բնական խտության (բնամասում), ծավալալիքային զանգվածի և փխրեցման գործակցի որոշման համար:

Մանրամասն երկրաբանական փաստագրման ենթակա են անցած 14 հետախուզահորերը: Փաստագրման աշխատանքները կկատարվեն երկրաբանի կողմից:

Երկրաբանական փաստագրման աշխատանքները նախատեսվում է կատարել 1: 50 մասշտաբով: Այդ աշխատանքների ծավալը կկազմի 70.0 գծ.մ:

Երկրաբանական փաստագրումից և նմուշարկումից հետո հետախուզահորերը ենթակա են լցման, որը նախատեսվում է իրականացնել ձեռքով: Լցման աշխատանքների ընդհանուր ծավալը՝ հաշվի առնելով ապարների փխրեցման գործակիցը, կկազմի 168 մ³:

Ավազի որակական հատկանիշները պարզաբանելու համար նախատեսվում է հետախուզահորերից վերցնել 1-ական նմուշ, ընդամենը 14 նմուշ:

Նմուշարկումը կիրականացվի ակոսային եղանակով՝ օգտակար հանածոյի ուղղահայաց և ամբողջ հզորությամբ:

Ակոսի հատույթն ընդունվում է՝ 40x40 սմ: Յուրաքանչյուր նմուշի կշիռը բազմափուլ կրճատումից հետո նախատեսվում է հասցնել 30կգ-ի: Վերցված նմուշները կենթարկվեն ֆիզիկամեխանիկական (լրիվ ցիկլով) փորձարկումների մասնագիտացված լաբորատորիայում:

Աշխատանքների ընթացքում կատարված ծախսերի և վերջնարտադրանքի (լվացված ավազ և խիճ) քանակի մասին ստացված տվյալները կդրվեն օբյեկտի արդյունաբերական գնահատման հիմքում:

Քիմիական և միներոլոգիապետրոգրաֆիական ուսումնասիրությունների

համար նախատեսվում է համապատասխանաբար վերցնել 4-ական նմուշ: Հետազոտությունները կկատարվեն ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական ինստիտուտում:

Ծրագրով նախատեսվում է կատարել ֆիզիկամեխանիկական փորձարկումներ, քիմիական և միներոլապետրոգրաֆիական ուսումնասիրություններ:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացում վերցված բոլոր նմուշները կենթարկվեն լաբորատոր հետազոտությունների:

Նախքան լաբորատորիա ուղարկելը նմուշները տեղում կենթարկվեն մշակման: Նմուշների մշակումը կկատարվի հետևյալ կերպ՝ նմուշարկված ամբողջ ավազի կուտակը կլցվի բրեզենտե փովածքի վրա, կխառնվի և միանգամյա կրճատման միջոցով կհասցվի 30 կգ, որը և կկազմի շարքային նմուշի նյութը:

Վերջինս կլցվի առանձին պարկերի մեջ, կպիտակավորվի և նոր միայն կուղարկվի լաբորատորի՝ լրիվ ծրագրով ֆիզիկամեխանիկական փորձարկումների համար:

Օգտակար հանածոյի լաբորատոր հետազոտությունները կկատարվեն ֆիզիկատեխնիկական փորձարկումների մասնագիտացված լաբորատորիայում:

Ապարի քիմիական և միներոլապետրոգրաֆիական ուսումնասիրությունները կիրականացվեն ՀՀ ԳԱԱ երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտում:

Աշխատանքները կկատարվեն պայմանագրային հիմունքներով:

Հետախուզվող երևակման տարածքում ինժեներաերկրաբանական և հիդրոերկրաբանական պայմանների պարզաբանման նպատակով նախատեսվում է կատարել համապատասխան դիտարկումներ:

Ինժեներաերկրաբանական հետազոտություններով նախատեսվում է պարզել տեղամասի ապարների կազմը, դրանց կառուցվածքային առանձնահատկությունները, անիզոտրոպիան, ինչպես նաև պարզաբանել տեղանքի գեոդինամիկ պրցեսները:

Հիդրոերկրաբանական հետազոտություններով նախատեսվում է պարզել հետազոտել հիմնական ջրատար հորիզոնները, եթե այդպիսիք կան դրանք ուսումնասիրել և նկարագրել, կատարել ռեժիմային դիտարկումներ և ուսումնասիրել ջրի որակը:

Դիտարկումները նախատեսվում է կատարել ամիսը մեկ անգամ:

Անհրաժեշտության դեպքում վերոհիշյալ ուսումնասիրությունները կկատարվեն մասնագիտացված կազմակերպությունների հետ համագործակցելով:

Երկրաբանական աշխատանքներին մասնակցող աշխատակիցների խմելու ջուրը կբերվի Մեղրաձոր բնակավայրի վաճառքի կետերից շաղկված տարբերակով, իսկ փոշենստեցման նպատակով ջրցանը կատարվելու է պայմանագրային հիմունքներով՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ջրօգտագործման թույլտվություն ունեցող կազմակերպության միջոցով:

Տեղամասի տարածքում և անցած հետախուզական փորվածքներում СРП– 68-01 ռադիոչափիչ սարքով գամմա պրոֆիլավորման գամմա ակտիվության չափումների միջոցով, նախատեսվում է չափել ավազի կուտակի ռադիոակտիվությունը:

1.4. Նախագծման նորմատիվ-իրավական հենքը

Օգտակար հանածոյի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը կազմելիս ընկերությունն առաջնորդվել է բնապահպանական օրենսդրության պահանջներով, որոնք ամրագրված են հետևյալ իրավական ակտերում.

- ՀՀ Ընդերքի մասին օրենսգիրք (ՀՕ-280, 28.11.2011թ.), որով սահմանվում են ՀՀ տարածքում ընդերքօգտագործման սկզբունքներն ու կարգը, կարգավորվում են ընդերքն օգտագործելիս բնությունը և շրջակա միջավայրը վնասակար ազդեցություններից պաշտպանության, աշխատանքների կատարման անվտանգության ապահովման, ինչպես նաև ընդերքօգտագործման ընթացքում պետության և անձանց իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության հետ կապված հարաբերությունները:
- ՀՀ Հողային օրենսգիրք (ՀՕ-185, 02.05.2001թ.), որը սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսավարման տարբեր կազմակերպական-իրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը:
- ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (ՀՕ-373, 04.06.2002թ.), որով կարգավորվում են ջրային

ռեսուրսների և ջրային համակարգերի, այդ թվում ջրամատակարարման, ջրահեռացման համակարգերի տնօրինման, տիրապետման, օգտագործման և պահպանման ոլորտում ծագող հարաբերությունները:

- ՀՀ Անտառային օրենսգիրք (ՀՕ-211, 24.10.2005թ.), որը կարգավորում է ՀՀ անտառների և անտառային հողերի կայուն կառավարման՝ պահպանության, պաշտպանության, վերականգնման, անտառապատման և արդյունավետ օգտագործման, ինչպես նաև անտառների հաշվառման, մոնիթորինգի, վերահսկողության և անտառային հողերի հետ կապված հարաբերությունները:

- «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-22, 23.11.1999թ.), որը սահմանում է պետական քաղաքականությունը բնական բուսական աշխարհի գիտականորեն հիմնավորված պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում:

- «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-52, 03.04.2000թ.), որը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը:

- «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-522-Ն (ընդունված 1994թ. և լրամշակված՝ 2022 թ.) – կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը:

- «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2006թ.), որը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների՝ որպես բնապահպանական, տնտեսական, սոցիալական, գիտական, կրթական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, ռեկրեացիոն արժեք ներկայացնող էկոհամակարգերի, բնության համալիրների ու առանձին օբյեկտների բնականոն զարգացման, վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները:

- «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին»

ՀՀ օրենք (ՀՕ-110, 21.06.2014թ.), որը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները:

- «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-159-Ն, 24.11.2004թ.)
- «Ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարման եվ ընդերքօգտագործման թափոնների վերամշակման պլանների բովանդակությունը, ինչպես նաև ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարման եվ ընդերքօգտագործման թափոնների վերամշակման միջոցառումները սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 15.06.2017թ.-ի N 675-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության «Ընդերքօգտագործման հետեվանքով խախտված հողերի, ընդերքօգտագործման թափոնների փակված օբյեկտների ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների իրականացման, այդ թվում՝ կենսաբանական վերականգնման ուղեցույցը հաստատելու մասին» 2021 թվականի նոյեմբերի 11-ի N 1848-Ն որոշում
- ՀՀ կառավարության 21.10.2021թ.-ի թիվ 1733-Ն որոշում, որով սահմանվել է բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխի (այսուհետ՝ դրամագլուխ) օգտագործման և հատկացումների չափերի հաշվարկման հետ կապված հարաբերությունները:
- ՀՀ կառավարության 10.01.2013թ.-ի թիվ 22-Ն որոշում, որով սահմանվել են օգտակար հանածոների արդյունահանված տարածքի, արդյունահանման ընթացքում առաջացած արտադրական լցակույտերի տեղադիրքի և դրանց հարակից համայնքների բնակչության անվտանգության ու առողջության ապահովման նպատակով մշտադիտարկումների իրականացման, դրանց իրականացման վճարների չափերի հաշվարկման և վճարման կարգերը:
- ՀՀ կառավարության 14.12.2017թ.-ի թիվ 1643-Ն որոշում, որը կիրառվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում խախտված հողերի հաշվառման, հողաշինարարական, քարտեզագրման, կանխատեսվող ու իրականացման ենթակա ռեկուլտիվացման աշխատանքների նախագծման, ռեկուլտիվացման, ռեկուլտիվացված հողերի նպատակային նշանակության ուղղությունների որոշման, ինչպես նաև նպատակային ու գործառական նշանակությանը համապատասխան՝ դրանց հետագա

օգտագործման ժամանակ:

- ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշում, որը սահմանում է սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման ընթացակարգը:
- ՀՀ կառավարության 22.02.2018թ.-ի N191-Ն որոշում, որը սահմանում է ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների, ինչպես նաև արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգը:
- ՀՀ կառավարության 02.11.2017թ.-ի N 1404-Ն որոշում, որով սահմանվել են հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և պակաս արդյունավետ հողերի բարելավման համար հողի բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները:
- ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N71-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը:
- ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N72-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը:
- ՀՀ կառավարության 14.08.2008թ.-ի N967-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ տարածքի բնության հուշարձանների ցանկը :
- ՀՀ կառավարության 15.06.2017թ.-ի N676-Ն որոշում, որով հաստատվել են ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարման և վերամշակման պլանների օրինակելի ձևերը:
- ՀՀ կառավարության 25.09.2014թ.-ի N1059-Ա որոշում, որով հաստատվել է Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և ծրագրի միջոցառումները:
- ՀՀ կառավարության 27.05.2015թ.-ի N764-Ն, որով հաստատվել է շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր տնտեսական վնասի գնահատման եվ հատուցման կարգը:

- ՀՀ առողջապահության նախարարի 06.03.2002թ.-ի N138 հրաման, որով հաստատվում են աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում աղմուկի սանիտարական նորմերը,
- ՀՀ առողջապահության նախարարի 17.05.2006թ.-ի N533-Ն հրաման, որով հաստատվում են աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման հիգիենիկ նորմերը,
- ՀՀ կառավարության 20.01.2005թ.-ի թիվ 64-Ն որոշում, որով հաստատվել են ջրաէկոհամակարգերի սանիտարական պահպանման, հոսքի ձևավորման, ստորերկրյա ջրերի պահպանման, ջրապահպան, էկոտոնի և անօտարելի գոտիների տարածքների սահմանման չափորոշիչները:
- Հրաման N369-Ն 25.10.2022թ. Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման դրույթների կիրարկման ուղեցույցները հաստատելու մասին

2. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

2.1. Գտնվելու վայրը

Գոմուռի ԱԿԽ-ի տարածքը վարչական տեսակետից գտնվում է ՀՀ Կոտայքի մարզի Հրազդանի տարածաշրջանում՝ Գոմուռի գետի միջին հոսանքի ավազանում Մեղրաձոր գյուղից 1.0-2.8 կմ դեպի հյուսիս-հյուսիս-արևելք (նկ. 1):

Հանքերնակումը հողածածկ և ասֆալտապատ ավտոճանապարհներով կապված է Մեղրաձոր (2.2 կմ), Աղավնաձոր (5 կմ) և Մարմարիկ (7 կմ) գյուղերի հետ: Մարզկենտրոն Հրազդան քաղաքի հետ հանքերնակումը կապված է 18 կմ երկարությամբ ասֆալտապատ ճանապարհով, որն էլ հանրապետության այլ քաղաքների և մայրաքաղաք Երևանի (55 կմ) հետ հաղորդակցվում է բարեկարգ ավտոմայրուղիներով: Հարավկովկասյան երկաթուղու Մեղրաձոր կայարանը գտնվում է համանուն գյուղի հարևանությամբ, կապված է հանրապետության երկաթուղիների ցանցի հետ:

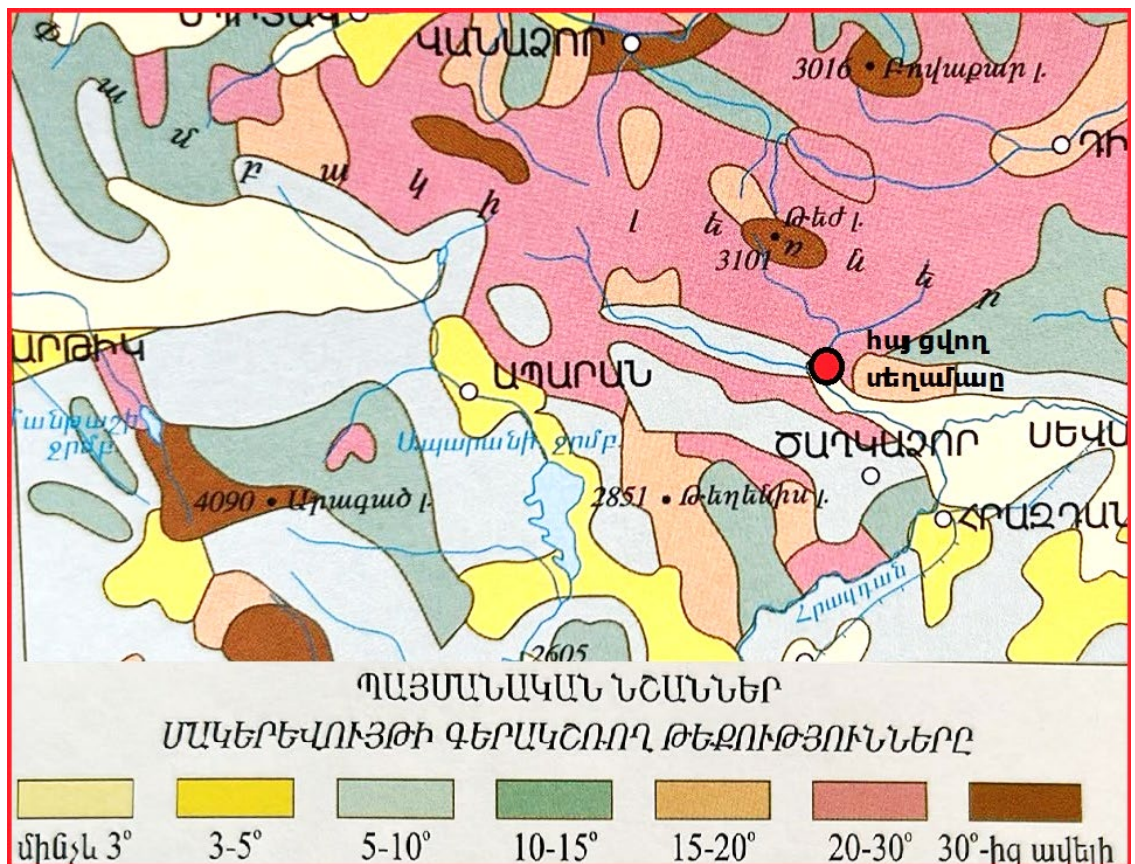
Գոմուռի ԱԿԽ-ի տարածքը գտնվում 1805-1840մ բացարձակ բարձրությունների վրա: Հանքերնակման կենտրոնի աշխարհագրական կոորդինատներն են՝ $40^{\circ} 37' 17''$ - հյուսիսային լայնության $44^{\circ} 40' 14''$ - արևելյան երկայնության

Նկ.1: Գոմուռի երևակման տեղադիրքը:

2.2. Ռելիեֆ, երկրաձևաբանություն

Լեռնագրական տեսակետից տարածաշրջանին բնորոշ են բարձրադիր լեռները, ռելիեֆի հրաբխային և էրոզիոն ձևերը՝ սարավանդներն ու գետահովիտները: Բացարձակ նիշերի տատանումները հասնում են 1000-1200 մ և ավելի: Շրջանի ամենաբարձր լեռնագագաթը Փամբակի լեռնաշղթայի Թեժլեռն է (3101.0 մ): Հյուսիսում ձգվում են Փամբակի լեռնաշղթայի խիստ մասնատված հարավային լանջերը, հարավում և արևմուտքում՝ Ծաղկունյաց լեռնաշղթան, որը բնութագրվում է էրոզիոն, խիստ կտրտված լանջերով և լավային սարավանդներով: Ռելիեֆի բնորոշ տարրերից են նաև Հրազդանի և Մարմարիկի գետահովիտները: Երևակման շրջանում տիրապետում են ռելիեֆի լանջերի 20-30° թեքությունները (նկ.2): Բուն երևակումում ռելիեֆի թեքության անկյունը 3-5° է: Գետի հունով հյուսիս-արևելքից իջնում է դեպի հարավ-արևմուտք: Մեղրաձոր Բնակավայրից դեպի հարավ-արևմուտք Մարմարիկի ավազաններն է:

Նկ. 2: Գոմուռի երևակման տարածաշրջանի լանջերի թեքությունների սխեման (ըստ ՀՀ Ազգային ատլասի)

2.3. Շրջանի երկրաբանական կառուցվածքը

Գոմուռի ԱԿԽ-ի երևակումը գտնվում է Հանքավան-Զանգեզուրի կառուցվածքա-ֆորմացիոն գոտու Փամբակի բլոկի սահմաններում:

Շրջանն ունի բավականին բարդ և ինքնատիպ երկրաբանական կառուցվածք, քանի որ երկրաբանական կառուցվածքի ձևավորումը տեղի է ունեցել վերին պրոտերոզոյից մինչև չորրորդական ժամանակաշրջանը:

Շրջանի ամենահին ապարներն ունեն վերին պրոտերոզոյի հասակ: Դրանք մերկանում են Ծաղկունյաց հորս-անտիկլինորիումի միջուկում և նրկայացված են Արզական - Հանքավանի մետամորֆային համալիրի առաջացումներով (ամֆիբոլիտներով, փայլարային և գրաֆիտային թերթաքարերով, ֆիլիտներով, մարմարներով, պորֆիրիտներով և այլն):

Անտիկլինորիումի թևերում մետամորֆային համալիրները աններդաշնակ ծածկված են վերին կավճի կրաքարերով ու էոցենի հրաբխածին առաջացումներով: Էոցենի գոյացումները բացառապես տարածված են Փամբակի բլոկի սահմաններում և ներկայացված են մինչև 2.5կմ հաստության հրաբխածին, հրաբխածին-նստվածքային առաջացումներով:

Ծաղկունյաց լեռնաշղթային ջրբաժանային շրջանում «գլխարկների» տեսքով տարածված են ստորին միոցենի լիպարտային ֆորմացիայի հրաբխային համալիրները, որոնք ներկայացված են ոլիթիթներով, լիպարիտներով, օբսիդիաններով և պեռլիտներով:

Ժամանակակից գոյացումները ներկայացված են ալյուվիալ, դելյուվիալ և պրոլյուվիալ ֆորմացիաներով: Տարածված են Մարմարիկ գետի հունում և լեռնալանջերի ստորոտներում:

Ինտրուզիվ մագմայականությունը շրջանում բավականին բուռն է արտահայտված՝ սկսած մինչքեմբրիից վերջացրած վերին օլիգոցեն-միոցենի դարաշրջանը:

Վերին պրոտերոզոյի ինտրուզիվ մագմայականությունը ներկայացված է գրանիտագնեյսների, ուլտրամաֆիտների, գաբորակերպերի և պլագիոգրանիտների ֆորմացիաներով:

Ստորին կավճի մագմայականությունը ներկայացված է տոլալիտներով, քվարցային դիորիտներով, դիորիտներով և դրանց երակային ածանցյալներով

(ապլիտներ, պեգմատիտներ, Թաքառլուի ինտրուզիա):

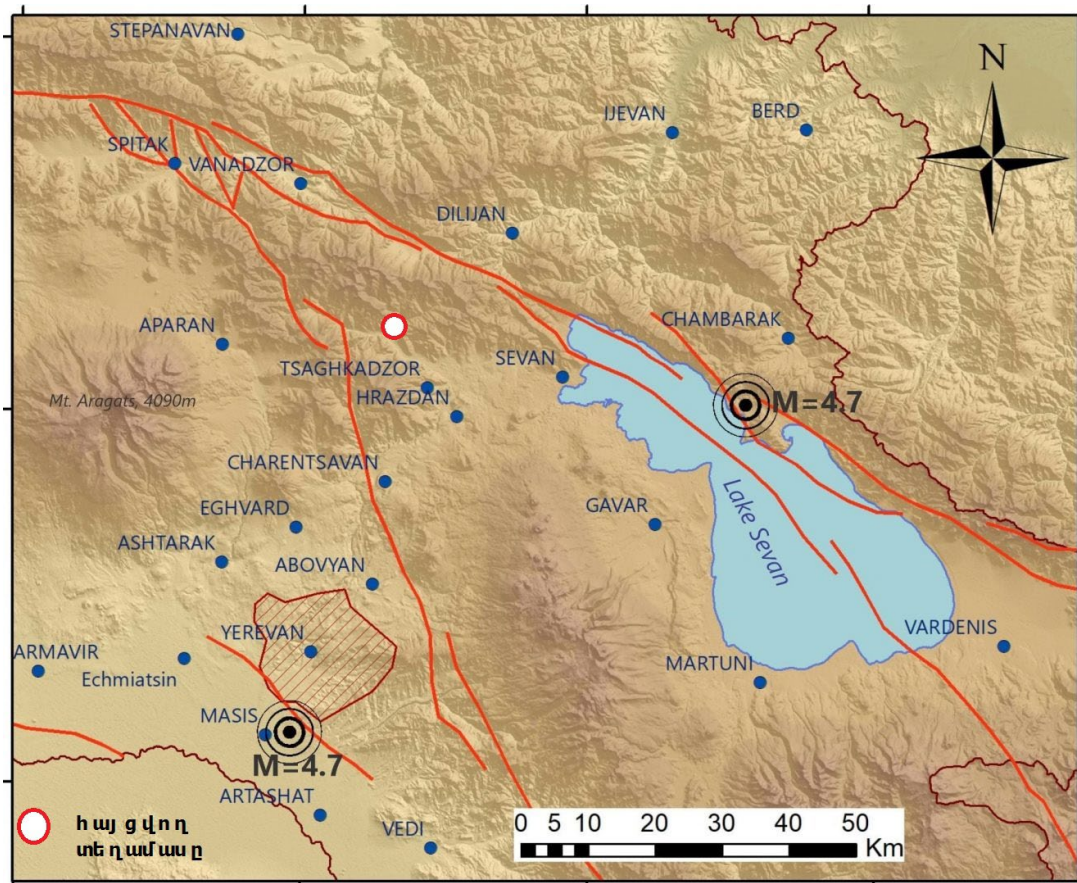
Ամենաերիտասարդ ինտրուզիվ մագմայականությունը թվագրվում է վերին օլիգոցեն-միոցենի դարակարգին: Ներկայացված են գրանոդիորիտների, ալկալային և նեֆելինային սիենիտների համալիրներով (Թեժ լեռ):

Շրջանի երկրաբանական կառուցվածքի ամբողջականությունը խախտված է բազմաթիվ տարբեր կողմնորոշման պլիկատիվ և դիզյունկտիվ կառույցներով, որոնցից ամենագլխավորը մարմարիկի խորքային բեկվածքների գոտին է, որը ղեկավարում է շրջանի ինտրուզիվ մագմայականությունն ու հանքագոյացումը:

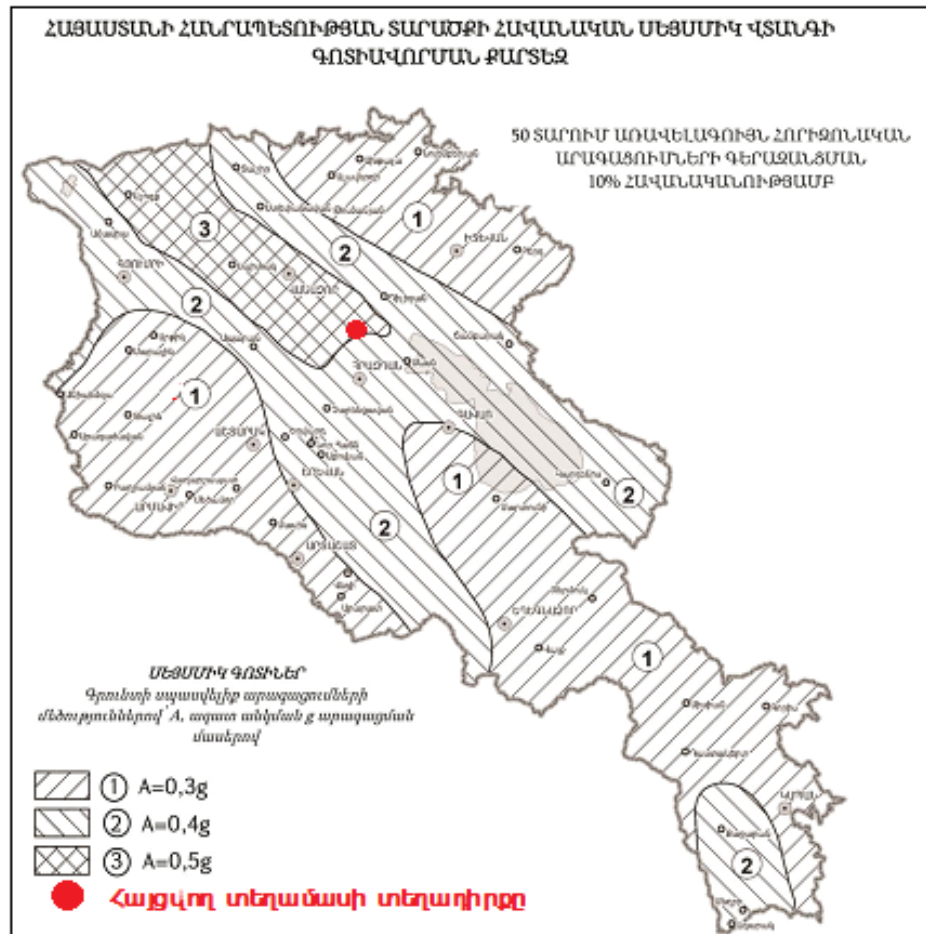
Հայցվող տեղամասը գտնվում է Թաքառլուի գրանոդիորիտների (տոնալիտային ֆորմացիա) ինտրուզիվի սահմաններում՝ Գոմուռ գետի մերձհունային ալյուվիալ նստվածքների շրջանում:

2.4. Մեյսմիկ պայմաններ

Հայցվող տեղամասը գտնվում է Գառնու և Փամբակ-Սևանի սեյսմոակտիվ խզվածքների միջև, որտեղ սպասվող երկրաշարժերի ուժգնությունը կազմում է 7.5 մագնիտուդ (նկ.3): Համաձայն «ՀՀՇՆ 20.04- «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. նախագծման նորմեր» շինարարական նորմերի, տարածքը գտնվում է 3-րդ սեյսմոակտիվ գոտում (մինչև 7.5 մագնիտուդ), որտեղ գրունտի սպասվելիք արագացումների արժեքը գնահատվել է 0.5 g (նկ.4):

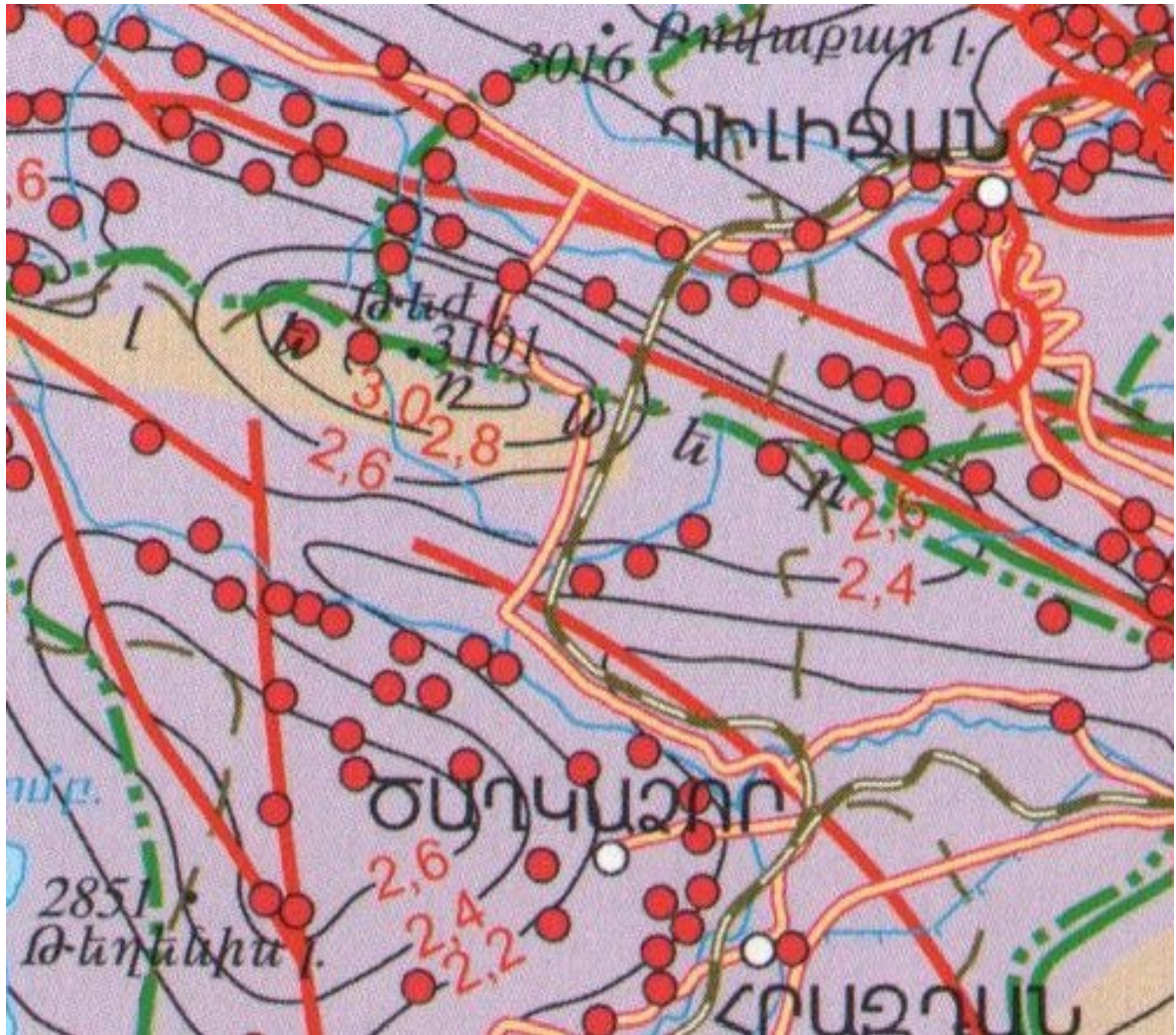
Նկ.3: Հատված ՀՀ Մեյսմիկ գնահատման քարտեզից (Ըստ ՀՀ ԳԱԱ ԵԳԻ-ի տվյալների):

Նկ. 4: Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հավանական սեյսմիկ վտանգի գոտիավորման քարտեզ: Ըստ ՀՀՇՆ 20.04-«Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր»-ի

Ըստ «2007-2010 թթ. ՀՀ տարածքի առավել վտանգավոր սողանքների ամփոփագրի կազմման աշխատանքների» հաշվետվության շրջանում առավել վտանգավոր սողանքային մարմիններ չկան (նկ.5):

Հայցվող տեղամասի շրջանում սողանքային երևույթների բացակայության մասին տեղեկանում ենք նաև ՀՀ ԱԻՆ-ի, Ճապոնիայի միջազգային համագործակցության գործակալության և «Նիպպոն Կոնեի Կո» ՍՊԸ-ի հետ համատեղ ներկայացված «ՀՀ սողանքային աղետի կառավարման ծրագրի» 2017թ հաշվետվությունից:

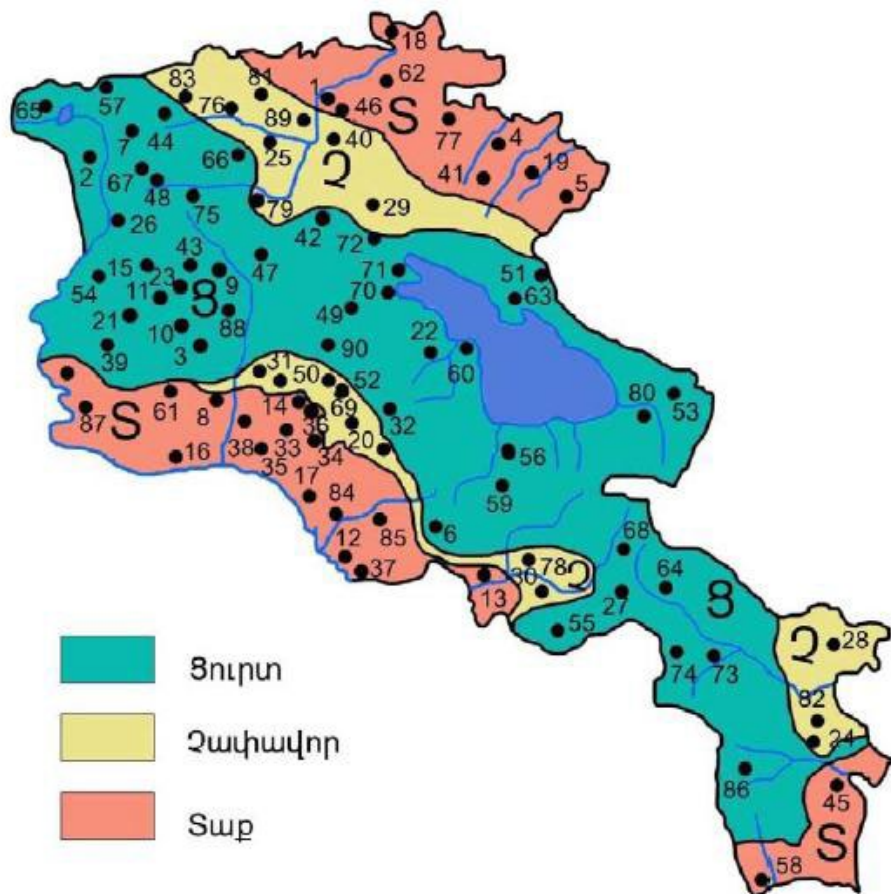
Նկ. 5: Հատված սողանքների տարածման սխեմատիկ քարտեզից

Գոմուռի երևակման տեղամասում սողանքային երևույթներ չեն կարող լինել, քանի որ շրջանը գտնվում է ժայռային ապարների տարածման շրջանում: Այստեղ մերկանում են ստորին կավճի քվարցային դիորիտներն ու գրանիտակերպ խորքային ապարները, որոնցում սողանքների առաջացման հավանականությունը զրոյական է:

Տեղամասում իրականացվելիք երկրաբանական աշխատանքները լանջերի կայունության վրա որևէ ազդեցություն չեն ունենալու ուստի և քարաթափումների հավանականություն նույնպես չկա: Մոտակա սողանքային մարմինը գտնվում է 2,1 կմ հեռավորության վրա:

2.5. Շրջանի կլիման

Շրջանի կլիման լեռնային է՝ հստակ բնութագրվում է ուղղահայաց գոտիականությամբ (նկ.6): Ձմեռը ցուրտ է, երկարատև և ձնառատ, ամառը մեղմ է, գարունը՝ երկարատև և անձրևոտ: Շրջանի կլիմայական բնութագրերը բերված են 2.2.1-2.2.9 աղյուսակներում՝ Հրազդանի օդերևութաբանական կայանի բազմամյա դիտարկումների տվյալներով: Հրազդանի դիտակայանը գտնվում է հայցվող տեղամասից մոտ 14 կմ հեռավորության վրա:

Նկ.6: ՀՀ կլիմայական գոտիավորման սխեման:

Աղյուսակ 2.2.1

Օդի միջին ամսական և միջին տարեկան ջերմաստիճանը, °C

Ըստ ամիսների												Տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
-8.0	-6.4	-2.0	5.0	10.1	13.8	17.2	17.2	13.5	7.5	1.3	-5.0	5.4

Բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է -32°C , իսկ առավելագույնը՝ $+35^{\circ}\text{C}$:

Մեղրաձորի շրջանում գումարային մթնոլորտային տեղումները տարեկան կազմում են 688 մմ, որոշ տարիներ հասնելով 800 մմ:

Աղյուսակ 2.2.2

Մթնոլորտային տեղումների քանակը, մմ

Բնութագրեր	Ըստ ամիսների												Տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Միջին ամսական	45	57	63	86	100	69	44	31	32	60	55	46	688
Օրական առավելագույնը	40	47	44	52	52	42	47	42	49	64	45	34	64

Հարաբերական խոնավությունը փոփոխվում է 64-81% սահմաններում, հասնելով առավելագույն արժեքներին ձմռանը և նվազագույնին՝ ամռանը:

Տարվա ընթացքում տատանումների ամպլիտուդը կազմում է 18%:

Աղյուսակ 2.2.3

Օդի հարաբերական խոնավությունը, %

Ըստ ամիսների												Միջին տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
81	78	74	70	69	69	67	64	64	69	76	79	72

Ամենացուրտ ամսվա օդի միջին ամսական խոնավությունը, ժամը 15-ին՝ 69 %:

Ամենաշոգ ամսվա օդի միջին ամսական խոնավությունը, ժամը 15-ին՝ 46 %:

Աղյուսակ 2.2.4

Ձնածածկույթի բնութագիրը

Ձնածածկույթով օրերի թիվը	Ձնածածկույթի առավելագույն տասնօրյակային բարձրությունը, սմ	Չյան մեջ ջրի առավելագույն պաշարը, մմ
129	132	310

Աղյուսակ 2.2.5

Քամու բնութագիրը ըստ ամիսների

ամիս	Քամու կրկնէիությունն ըստ ուղղությունների և անոտոր, %									Քամու միջին ամսական արագությունը, մ/վրկ
	Քամու միջին արագությունը, մ/վրկ									
	Հս	ՀսԱրլ	Արլ	ՀվԱրլ	Հվ	ՀվԱրմ	Արմ	Հս Արմ	Անոտոր	
I	<u>2</u> 2.3	<u>5</u> 2.4	11 2.0	4 1.4	<u>19</u> 1.9	<u>39</u> 2.3	<u>18</u> 2.4	2 1.7	27	1.9
IV	4 2.3	<u>14</u> 2.7	<u>19</u> 2.2	6 1.8	<u>13</u> 1.9	<u>21</u> 2.3	<u>20</u> 2.4	3 2.0	15	2.1
VII	8 3.5	<u>45</u> 3.2	<u>35</u> 2.9	2 1.9	2 2.0	3 1.9	4 2.4	1 2.2	7	2.8
X	3 2.0	<u>12</u> 2.2	<u>23</u> 2.0	6 1.7	<u>11</u> 1.8	<u>20</u> 2.1	<u>22</u> 2.2	3 2.0	26	1.7

Աղյուսակ 2.2.6

Քամու հաշվարկային բնութագրերը

Միջին տարեկան արագություն,	Ուժեղ քամիներով (>15 մ/վ) օրերի քանակը	Քամու հաշվարկային արագությունը, որը հնարավոր է 1 անգամ «ո» տարիների ընթացքում՝		
		25 տարի	50 տարի	100 տարի
2.1	18	19	22	24

Աղյուսակ 2.2.7

Մթնոլորտային բնութագիրը

Բնութագրեր	Ըստ ամիսների												Տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Արևափայլի տևողությունը, ժ	99	114	154	163	228	285	313	304	262	200	130	103	2355
Անարև օրերի քանակը, օր	5	5	4	2	1	0.3	0.06	0.2	0.3	1	4	7	30

Աղյուսակ 2.2.8

Ցուրտ ժամանակաշրջանի կլիմայական բնութագրերը

Դիտակայան	Օդի ջերմաստիճանը, °C										Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Մթնոլորտային տեղումները և գրունտի սառչման խորությունը		Քամի	
	Ամենացուրտ օրվա, ապահովվածությամբ, %		Ամենացուրտ հնգօրյակի, ապահովվածությամբ, %		Ամենացուրտ ժամանակաշրջանի միջինը	Բացարձակ նվազագույնը	Ամենացուրտ ամսվա միջին օրական տատանումը	Տևողությունը (օր)								
								միջին ջերմաստիճանը ժամանակաշրջանի միջին օրական ջերմաստիճանով ոչ բարձր, °C								
	0.98	0.92	0.98	0.92				0	8	10						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Հրազդան	-24	-22	-21	-19	-8.0	-32	8.9	<u>128</u> -5.2	<u>201</u> -1.6	<u>225</u> -0.3	81	69	266	92	Արմ	2.4

Աղյուսակ 2.2.9

Տաք ժամանակաշրջանի կլիմայական բնութագրերը

Դիտա- կայան	Օդի ջերմաստիճանը, °C					Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Մթնոլորտային տեղումները, մմ		Քամի	
	ապահովվա- ծությամբ, %		բացար- ձակ առա- վելա- գույնը	ամենատաք ամսվա միջին առավելա- գույնը	ամենատաք ամսվա միջին օրական տատանումը						
	0.95	0.99									
						միջին ամսա- կան	միջին ամսական, Ժամը 15-ին	տեղումների քանակը ապրիլ- հոկտեմբեր ամիսներին	տեղումների օրական առավելա- գույն քանակը	գերակշռող ուղղությունը հունիս- օգոստոս ամիսներին	միջին արագու- թյուններից նվազագույնն ըստ ուղղությունների, հունիսին, մ/վրկ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Հրազդան	25	25	35	24.3	12.9	64	46	422	64	Արլ	2.9

2.6. Մթնոլորտային օդ

ՀՀ տարածքում օդային ավազանի ֆոնային աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից:

Օդային ավազանում հայտնաբերված փոշու քանակությամբ մարզը գտնվում է բարվոք վիճակում, այս ցուցանիշը միջին հանրապետական մեկ շնչի հաշվով ցուցանիշից փոքր է շուրջ 3 անգամ:

Մթնոլորտային օդի մոնիտորինգի դիտակայաններ կամ պասիվ նմուշառիչներ երևակման տեղամասում կամ նրա շրջակայքում տեղադրված չեն, ուստի օդային ավազանի աղտոտվածության վերաբերյալ տվյալներ չկան: Այսպիսի դեպքերում բնակավայրերի օդային ավազանների աղտոտվածության մասին պատկերացում կազմելու համար օգտվում ենք <<ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները>> ուղեցույց-ձեռնարկից: Ըստ ուղեցույցի սահմանվել է, որ մինչև 10 հազար բնակչություն ունեցող բնակավայրերի համար, որոնց թվին է դասվում Մեղրաձոր բնակավայրը, օդի ֆոնային աղտոտվածությունն ունի հետևյալ ցուցանիշները.

Փոշի՝ 0.2 մգ/մ^3 ,

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/մ^3 ,

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/մ^3 ,

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/մ^3 :

2.7. Ջրային ռեսուրսներ

Տարածաշրջանը հարուստ է ջրային ռեսուրսներով: Հիմնական ջրագրական միավորը Հրազդան գետն է՝ Մարմարիկ, Դալար և Ծաղկաձոր վտակներով: Գետերը պատկանում են Արաքսի ավազանին, հիմնականում ունեն ռոտզիչ և էներգետիկ նշանակություն: Հրազդան գետի վրա գործում են Աթարբեկյանի, Հրազդանի և Գյումուշի ՀԷԿ-երը, Սևանի ստորգետնյա ՀԷԿ-ը: Տարածաշրջանի էներգետիկ պահանջները ապահովված են վերը նշված ՀԷԿ-երի, ինչպես նաև Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի և հանրապետական ընդհանուր էլեկտրահամակարգով: Կան բարձրորակ հանքային (Հանքավան) և քաղցրահամ ջրերի աղբյուրներ:

Հանքերևակման տարածքի ջրագրական ցանցը ներկայացված է Գումուռ գետով՝ 15

կմ երկարությամբ: Գոմուտ գետը սկիզբ է առնում Փամբակի լեռների հարավային լանջերից և Մեղրաձոր գյուղից ներքև ձախից միախառնվում Մարմարիկին: Մարմարիկ գետը Հրազդան գետի ամենախոշոր աջակողմյան վտակն է, այն սկիզբ է առնում Փամբակի լեռնաշղթայի հարավային լանջերից՝ 2520մ ծ.մ. բարձրության վրա: Գետի երկարությունը 37 կմ է, ջրհավաք ավազանը՝ 427 կմ², հոսքը ձևավորվում է Փամբակ և Ծաղկունյաց լեռնաշղթաներից հոսող գետակների ջրերով:

Գոմուտ գետի հունը ուժեղ ոլորուն է, ողողահունային տեղամասերում ոլորունությունը նվազում է, գետը կրում է հարթային բնույթ՝ հանգիստ հոսանքով և ցածր ավազա-ճալաքարային ավերով: Գետի տարեկան հոսքի հիմնական մասը (70-80%) անցնում է վարարումների ժամանակ: Ձմռանը ջրի մակերևույթում սովորաբար կարելի է դիտել հալած սառույց, իսկ առանձին տեղամասերը նույնիսկ սառցապատված են՝ 3-15 սմ սառույցի հաստությամբ:

ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից Գոմուտ գետի ջրի մոնիթորինգ չի իրականացվում:

2.8. Հողեր

Շրջանում տարածված են դարչնագույն լեռնանտառային հողերը (նկ.7): Հողերի այս տիպի հիմնական հողագոյացնող ապարներն են հանդիսանում ապարների քայքայված կառուցվածքները, որոնք հիմնականում ներկայացված են հողմնահարված կարբոնատային և բարձր-հիմնային ավազակավով, հազվադեպ կավով, որոնց հզորությունը կարող է հասնել 1,5-2 մ:

Փոփոխական-խոնավ կլիման, հողառաջացման ակտիվ շրջանի մեծ տևողությունը, բավարար ներքին դրենաժային համակարգի առկայությունը և ներհողային հոսքերի ուղղությունների սեզոնային փոփոխությունը նպաստում է առաջնային միներալների խորը և ինտենսիվ հողմնահարմանը, երկրորդային հանքային նյութերի առաջացմանը, ինչպես նաև բավականին հզոր կավայնացված հողերի ձևավորմանը:

Դարչնագույն լեռնանտառային հողերին բնորոշ է՝

- գենետիկական հորիզոնների տարբերակում,
- հումուսաակուտակիչ հորիզոնի դարչնագույն երանգ,

- հողի վերին հորիզոնի փոքր ընկուզա-հատիկային կառուցվածք,
- միջին հորիզոնի ավելի խոշոր ընկուզա-հատիկային կառուցվածք,
- միջին հորիզոնների կավայնացում,
- կավային և ավազակավային մեխանիկական կառուցվածք,
- միջին հումուսայնություն,
- բարձր կլանողականություն:

Դարչնագույն լեռնանտառային հողերի մեջ տարբերում են կրազերծված, տիպիկ և կարբոնատային ենթատիպեր, որոնք ևս իրենց հերթին կարող են ունենալ տարատեսակներ:

Տեղամասի տարածքի հողերում հողագոյացնող պրոցեսներն ընթացել են հիդրոմորֆ ռեժիմի պայմաններում:

Տեղամասի տարածքում բուն հողային շերտի հզորությունը չնչին է, այն տատանվում է 3.5-5սմ (միջինը՝ 4սմ): Հողերի բնորոշ է փոշեհատիկա-կնձիկային է ստրուկտուրա: Հողագոյացումը կատարվել է հիմնականում վարարումների արդյունքում նստեցված կավային, օրգանական մնացորդներով հարուստ նյութի հաշվին:

Տեղամասի հողերն ունեն հետևյալ պարամետրերը՝

- Հումուսի պարունակությունը՝ 4-6 % է
- ունեն չեզոք կամ թույլ հիմնային (pH=7-8,2) ռեակցիա
- միջին և միջինից բարձր կլանունակություն (30- 44 մգ/Ա/վ)
- կարբոնատների զգալի պարունակություն
- բարենպաստ ջրաֆիզոլոգիական հատկություններ:

Նկ.7: Հատված ՀՀ հողերի տարածման քարտեզից (ՀՀ Ազգային ատլաս)

Հայցվող տեղամասը ընդգրկում է ՀՀ Կոտայքի մարզի Ծաղկաձոր համայնքի Մեղրաձոր բնակավայրի քաղաքացիների (ծածկագրեր 07-045-0553-0004, 07-045-0553-0005) և համայնքային սեփականության գյուղ. այլ հողամասեր (ծածկագրեր 07-045-0539-0001, 07-045-0553-0001, 07-045-0541-0001), պետական գետեր գետակներ (ծածկագիր 07-045-3001-0001), պետական տրանսպորտի հող (ծածկագիր 07-045-0552-0001), համայնքային դաշտամիջյան ճանապարհ (ծածկագրեր 07-045-0941-0001, 07-045-0936-0001) և համայնքային հիդրոտեպ. ջրային հող (ծածկագիր 07-045-3017-0001):

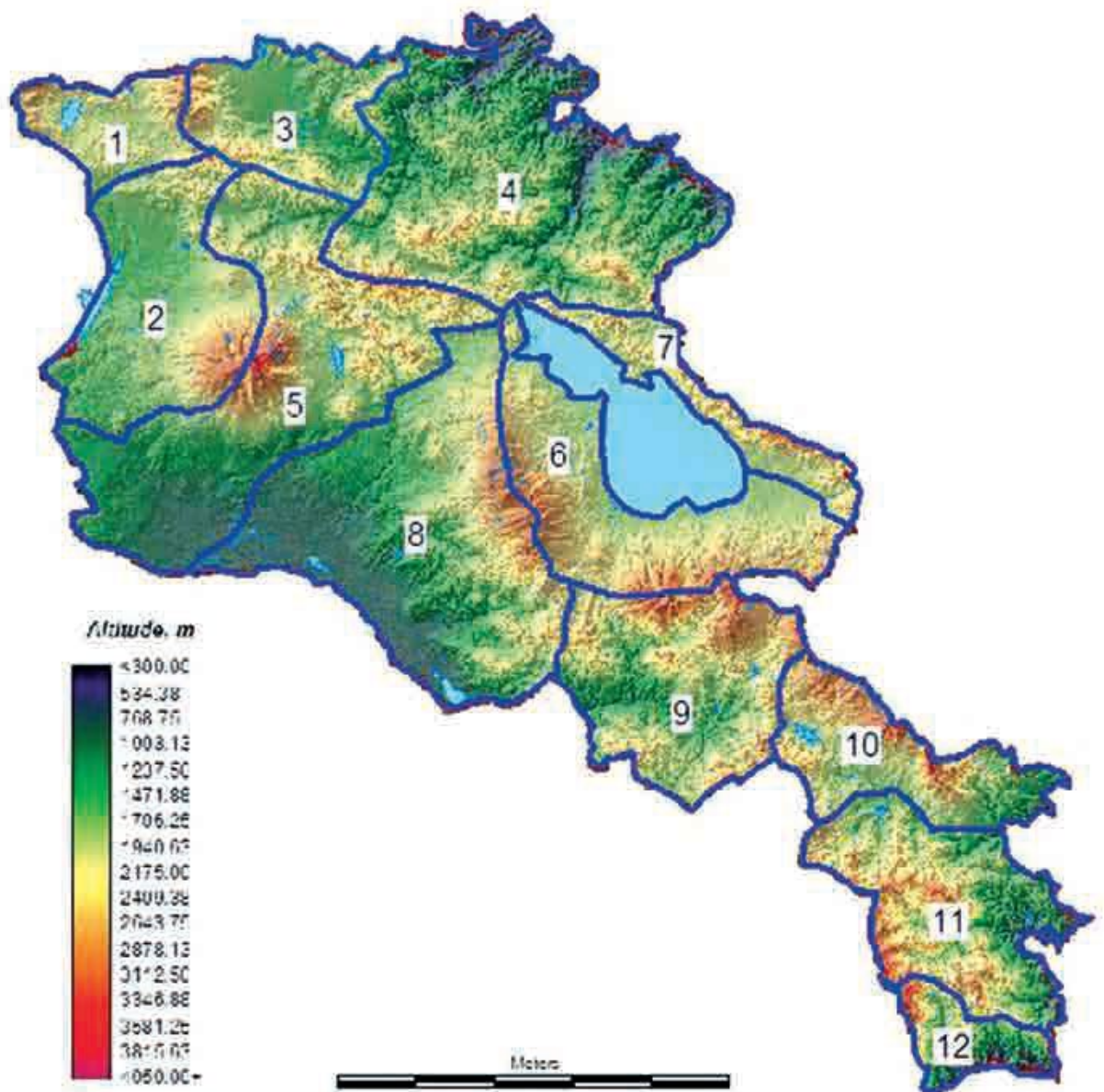
Երևական տեղամասում հողերը խախտված չեն: Տարածքում հողերն աղտոտող աղբյուրներ առկա չեն, ուստի ներկայացվող տվյալներն ընդունվում են ելակետային:

2.9. Բուսական և կենդանական աշխարհ

Տարածքի գնահատումը ֆլորիստիկական տեսակետից կատարվել է գրականության տվյալների և նախկինում այս տարածքում կատարված ուսումնասիրությունների հիման վրա: Տվյալների վերլուծության ժամանակ

օգտագործվել են նաև Հայաստանի ֆլորայի 11 հատորները (Флора Армении, 1954–2009), Հայաստանի բույսերի Կարմիր գիրքը (2010): Բույսերի գիտական անվանումները ճշտվել են ըստ Ս. Չերեպանովի մեթոդական ձեռնարկի (Черепанов, 1995):

Մեղրաձորը գտնվում է Ապարանի ֆլորիստիկական շրջանում (նկ.8): Մեղրաձորի շրջակայքում Փամբակի լեռնաշղթայի հարավային լանջերին մոտ 2020 մծ.մ. բարձրություններում լեռնային տափաստաններ են (տրագականտային, տարախոտային): Հարավային լանջի հյուսիսային միկրոլանջին հանդիպում են նաև կաղնուտների մնացորդային ֆրագմենտները, որոնք պահպանվել են դարի սկզբում ոչնչացված անտառից:

Նկ. 8: Հայաստանի ֆլորիստիկ շրջանները (Таманян, Файвуш, 2009): Ապարանի ֆլորիստիկ շրջանը 5-րդ է:

Հայցվող տեղամասի շրջանում գերիշխող են գազը (*Astragalus microcephalus* Willd.), ուրցը (*Thymus kotschyanus* Boiss. et Hohen. subsp. *kotschyanus*), խնկածաղիկը (*Origanum vulgare*), բոզը (*Gentiana septemfida* Pall.), հազարատերևուկը (*Achillea millefolium*), քոսքոսուկը (*Scabiosa argentea* L.), բարդածաղկավորների (Asteraceae), խուլեղինջազգիների (Lamiaceae), լոբազգիների (Fabaceae), հացազգիների (Poaceae) ընտանիքներին պատկանող ներկայացուցիչները, թփերից ասպիրակը, մասրենին, ծառատեսակներից՝ կաղնին (*Quercus macranthera* Fisch. et C.A.Mey.):

Ըստ գրական տվյալների այս տարածքում Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի տեսակներ չկան: Դաշտային ուսումնասիրությունների ժամանակ էնդեմիկ և Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներ նույնպես չեն հայտնաբերվել: Տարածքի բուսականությունը ներկայացված է շրջանին բնորոշ, այստեղ լայն տարածված տեսակներով:

Հայցվող տեղամասի շրջանում կենդանական աշխարհը ներկայացված է լեռնատափաստանային և անտառային տարրերից, տարածքով հոսող առվակների մոտ հանդիպում են նաև խոնավ միջավայրերին բնորոշ էքստրագոնալ տեսակներ:

Տարածքի մոտակայքում հայտնի են ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված 2 տեսակի թիթեռներ – սև ապոլոնը (*Parnassius mnemosine*) և ապոլոնը (*Parnassius apollo*) և Երևանյան սևամարմին բզեզը (*Cylindronotus erivanus*) -նկ.2.7: Այստեղ նաև հանդիպում է մի շարք Հայաստանի, Անդրկովկասի և Կովկասյան էկոռեգիոնի էնդեմիկները: Տարածքից հայտնի են Հայաստանի 2, Անդրկովկասի՝ 7 և Կովկասի 13 էնդեմիկ տեսակներ:

Երկկենցաղներ: Մեղրաձորի շրջակայքի լեռնատափաստանային գոտուն բնորոշ են երկկենցաղների երեք տեսակ՝ կանաչ դոդոշ (*Bufo /Pseudopedalia/ variabilis*), փոքրասիական գորտ (*Rana macrocnemis*) և լճագորտ (*Pelophylax ridibundus*): Դիտարկվել են նաև լճագորտի շերեփուկներ, որոնց տեսակները լայնորեն տարածված են ՀՀ լեռնատափաստանային գոտիներում:

Սողուններ: Դիտարկվել են սողունների 3 տեսակ՝ ճարպիկ մողես (*Lacerta agilis*), հայկական ժայռային մողես (*Darevskia armen/aca*) և սովորական լորտու (*Natrix natrix*): Բացի դիտարկված տեսակներից, ըստ գրական տվյալների, այս շրջանում կարող են

հանդիպել իլիկամոդես (*Anguis colchica*), ջրային լորտու (*Natrix tessellata*), պղնձօձ (*Coronella austriaca*) և երևանյան իծ (*Vipera eriwanensis*): Սողունների այս տեսակները լայնորեն տարածված են հանրապետության լեռնատափաստանային գոտում:

ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում և ՀՀ Կարմիր գրքում ընդգրկված տեսակները հայցվող տարածքում բացակայում են:

Թռչուններ: Հայցվող տեղամասի դիտարկումների ընթացքում գրանցվել են թռչունների միայն մի քանի տեսակներ, ինչը կարելի է բացատրել սեզոնային միգրացիաներով: Անմիջականորեն հետազոտվող հատվածներում արձանագրվել են տափաստանային ճուռակ, կանեփնուկ, սևուկ կարմրատուտ, գյուղական ծիծեռնակ, անտառային կաչաղակ և սպիտակ խաղտոնիկ տեսակները: Թռչունների բնադրավայրերը չեն հայտնաբերվել: Հաշվի առնելով տարածքների սահմանափակ մակերեսը և ակտիվ տնտեսական գործունեությունը, թռչունների բնադրավայրերի առկայությունը քիչ հավանական է: Հայցվող տարածքում անմիջական դիտարկումների և նախկինում կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքում արձանագրվել են թռչունների 35 տեսակներ, որոնց մեծ մասն ընդգրկված է Ճնճդուկագգիների ընտանիքում: Դիտարկված թռչունների թվում բացակայում են հազվագյուտ և անհետացման վտանգի տակ գտնվող տեսակներ:

Հայցվող տեղամասի մոտ է գտնվում Արզական – մեղրաձորի պետական արգելավայրը:

Արգելավայրը կազմավորվել է 1971 թվականին: Ունի 13532 հա տարածք և համարվում է ՀՀ մեծ տարածք ունեցող 27 արգելավայրերից մեկը [ՀՀ Ազգային ատլաս]: Գտնվում է ՀՀ Կոտայքի մարզում՝ Դալար և Մարմարիկ գետերի ավազանում՝ ծովի մակարդակից 1600-2100 մ բարձրության վրա, Ծաղկունյաց լեռների արևելյան լանջերին:

Ստեղծվել է անտառային կենդանիների՝ այծյամ, ուսուրական բծավոր եղջերու, գորշ արջ, կովկասյան մայրեհավ և այլ կենդանիների պահպանության նպատակով: Արզականի արգելավայրի անտառներում հանդիպում են չափազանց հազվագյուտ ռելիկտային կենդանատեսակներ, որոնք գրանցված են ՀՀ Կարմիր գրքում: Հայցվող տեղամասը զուրկ է անտառային ծածկույթից և գնտվում է արգելավայրի սահմաններից դուրս:

2.10. Հնագիտական և պատմամշակութային հուշարձաններ

Դիտարկվող շրջանը հարուստ է հնագիտական հուշարձաններով: Հայցվող տեղամասին ամենամոտը Մեղրաձոր գյուղն է՝ մոտ 1 կմ: Մոտակա այլ գյուղերն են Աղավնաձորը (5 կմ) և Մարմարիկը (մոտ 5 կմ): Նշված գյուղերի տարածքում և շրջակայքում առկա են մի շարք պատմական հուշարձաններ:

Մեղրաձոր գյուղի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկում, որը հաստատվել է ՀՀ Կառավարության կողմից, գրանցված են 11 միավոր, որոնք ներառում են 57 հուշարձան:

Մեղրաձորից հարավ, անտառապատ լեռան վրա է գտնվում Թեժառույթի հայ քաղկեդոնականների վանքի համալիրը: Հուշարձանախմբի կազմում են եկեղեցին, դրան կից մատուռները և գավիթը: Այն կառուցվել է 1196 -1199 թթ.՝ Իվանե Երկայնաբազուկի կողմից: Եկեղեցու ներսում կան տապանաքարեր՝ վրացերեն արձանագրությամբ և 13դ. Բուբա իշխանի տապանաքար: Այստեղ թաղված են հայոց և վրաց պատմության մեջ նշանավոր դեր խաղացած հայազգի գործիչներ իշխան Բուբան և նրա ժառանգները: Համալիրը գտնվում է Մարմարիկ գետի աջ ափին և ուսումնասիրության աշխատանքների հետևանքով չի ենթարկվի որևէ ազդեցության:

Մեղրաձոր գյուղից 2 կմ հարավ-արևելք գտնվում է Ք.ա. 2-1 հազ. Ամրոց՝ դամբարանադաշտով (ամրոցից 0.5 կմ հարավ-արևմուտք):

Մեղրաձոր գյուղից 1 կմ հյուսիս (Բերդիգլուխ բարձունքի վրա) գտնվում է Ք.ա. 2 հազ. ամրոց և դամբարանադաշտ: Ամրոցի տարածքում տեղադրված է միջնադարյան եկեղեցի և գերեզմանոց:

Մեղրաձոր գյուղից 4 կմ հյուսիս-արևելք, «Գուլանլուգոմեր» վայրում, գտնվում է միջնադարյան գյուղատեղի՝ գերեզմանոցով, որտեղ պահպանվել են մի քանի խաչքար (9-10դդ. – 1խաչքար, 12-13դդ. – 4 հատ, 15դ. – 2 հատ) և մատուռ Կարմիր խաչ, որը վերակառուցվել է 20-րդ դարում:

Միջնադարյան գյուղատեղի հայտնի է նաև Մեղրաձոր գյուղից 1.5 կմ հյուսիս-արևելք, «Ռնդամալի», կամ «Մեհրամ Դարասի» վայրում՝ գերեզմանոցով, որտեղ պահպանման ենթակա են 12-13 դդ. երկու խաչքար և մատուռ:

Միջնադար եկեղեցու հիմքերը և գերեզմանոցի փոքր հատվածը պահպանվել են «Ղարոյիգոմեր» վայրում, Մեղրաձոր գյուղից 10 կմ հյուսիս:

Մեղրաձոր գյուղից 3 կմ դեպի հյուսիս-արևելք գտնվում է 9-13դդ. «Ձորիժամ»

մատուռը՝ 2 խաչքարերով (11-12դդ. և 12-13դդ.) և միջնադար գերեզմանոց, որտեղ պահպանվում են 2 խաչքար (9-10դդ. և 12-13դդ.):

Հնագիտական և պատմական հուշարձանները պահպանվել են նաև անմիջապես Մեղրաձոր գյուղի տարածքում: Դա Գլխատուն (19 դ.վերջ), դամբարաններ (Ք.ա. 14-9 դդ.), 1881թ. կառուցված եկեղեցին, որտեղ պահպանվում են նաև 9-10դդ. Չորս խաչքար: Եկեղեցուց 90 մ արևելք պահպանվել է 7-19 դդ. գերեզմանոց, որտեղ ցանկում ընդգրկված հուշարձաններից պահպանվում են 13 խաչքար: Գյուղում գտնվում է նաև «Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին» հուշարձան, որը ստեղծվել է 1985թ. (Ճարտարապետ Հ. Հարությունյան):

Աղավնաձոր գյուղում և դրա մոտակայքում գրանցված են 11 միավոր: Աղավնաձոր գյուղից 1.5կմ հարավ-արևելք, «Չընգլի քարեր» վայրում, գտնվում է Ք.ա. 8-6 դդ., վաղ միջնադար ամրոց (40.307651N, 44.581404E)՝ Ք.ա. 1 հազ. դամբարանադաշտով, իսկ գյուղից 5կմ հարավ, «Զոմմե» վայրում՝ Ք.ա. 4-3 հազ. դամբարանադաշտ: Աղավնաձոր գյուղից 1կմ հարավ-արևմուտք, ցեմենտի գործարանի հանգստյան տան տարածքում, պահպանվել է միջնադարյան եկեղեցի և գերեզմանոց: Անմիջապես գյուղի տարածքում և դրա եզրերին գտնվում է միջնադար – 20դ. գերեզմանոցը (մեկ խաչքարը պատկանում է 12դ.), գլխատուն (20դ. սկիզբ), 17դ. մատուռ «Նարեկ»՝ 10-14դդ. չորս խաչքարներով, 19դ. ջրաղաց, 12-13դդ. երկու խաչքար (մեկը գյուղում, մյուսը գյուղից 800մ արևմուտք): Գյուղի հարավ-արևելյան եզրին գտնվում է 17դ. Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին: Եկեղեցու շուրջը զբաղեցնում է 11-20դդ. գերեզմանոց, որպեղ պետության կողմից պահպանվում են 11-17դդ. պատկանող 31 խաչքար և 17-18դդ. մատուռ: Մատուռից մոտ 50 հարավ գտնվում է 17դ. Սուրբ Հովհաննես եկեղեցին, որի ճակատին և բեմին ագուցված է 13-15դդ. երեք խաչքար, իսկ եկեղեցու շուրջը պահպանվել է 12-17դդ. գերեզմանոց, որտեղ պետական պահպանման ենթակա է 8 խաչքար:

Մարմարիկ գյուղում և դրա մոտակայքում գրանցված են 5 միավոր: Գյուղից 5 կմ արևմուտք գտնվում է միջնադար «Սառնաղբյուր» գյուղատեղի, որը ներառում է եկեղեցի և գերեզմանոց: Մարմարիկ գյուղի արևմուտքային մասում, երկաթգծի մոտ, պահպանվել է Ք.ա. 2-1 հազ. դամբարանադաշտ: Գյուղի տարածքում առկա են 15դ. եկեղեցու ավերակները և 9-10դդ. Սուրբ Հովհաննես եկեղեցին՝ 10-19դդ. գերեզմանոցով: Գյուղի մեջ գտնվում է նաև «Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին» հուշարձան (1968թ.):

Բնության հուշարձանները, որոնք պահպանվում են պետության կողմից և ընդգրկված են ՀՀ Կառավարության կողմից հաստատված Հայաստանի Հանրապետության հուշարձանների ցանկում, ինչպես դիտարկվող տարածքում, այնպես էլ նշված մոտակա երեք գյուղերի մոտակայքում, բացակայում են:

2.11 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» N 1059-Ա որոշման ՀՀ Կոտայքի մարզում գրանցված են բնության հատուկ պահպանվող հետևյալ տարածքները.

- Էրեբունու արգելոց,
- «Բանքսի սոճու» արգելավայր,
- «Արզական-Մեղրաձորի» արգելավայր,
- «Հանքավանի ջրաբանական» արգելավայր:

Ստորև ներկայացվում է տեղեկատվություն բնության պահպանվող տարածքների և հայցվող տարածքի միջև եղած հեռավորությունների վերաբերյալ:

Աղյուսակ 2.2.10

Հ/Հ	Բնության հատուկ պահպանվող տարածքը	Նվազագույն հեռավորությունը ԲՀՊՏ և հայցվող տարածքի միջև, կմ
1	Էրեբունու արգելոց	27,2
2	«Բանքսի սոճու» արգելավայր	40,6
3	«Արզական-Մեղրաձորի» արգելավայր	11,3
4	«Հանքավանի ջրաբանական» արգելավայր	27,2

Համաձայն «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքի՝ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների կատեգորիայից է բնության հուշարձանը: ՀՀ տարածքի բնության հուշարձանների ցանկը հաստատվել է ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի N967-Ն որոշմամբ: ՀՀ Կոտայքի մարզում հաշվառված են հետևյալ հուշարձանները.

Հ/Հ	Անվանումը	Գտնվելու վայրը
1	2	3
1	«Անանուն» խզվածքներ	Կոտայքի մարզ, Եղվարդ ավանից հվ, ավազահանքի մոտ
2	Թագավորանիստ խարամային կոնի պեմզաների և խարամների կոնտակտ	Կոտայքի մարզ, Եղվարդ քաղաքից 3.5 կմ դեպի հարավ
3	«Թագավորանիստ» խարամային կոն	Կոտայքի մարզ, Եղվարդ ավանից 3 կմ հվ, Աշտարակ տանող խճուղու ձախ կողմում
4	«Պեռլիտե փիղ» քարե քանդակ	Կոտայքի մարզ, Չարենցավան քաղաքից 2 կմ հվ, քարահանքի մոտ
5	«Անանուն» բյուրեղային թերթաքարերի ու վերին կավճի կրաքարերի կոնտակտ	Կոտայքի մարզ, Բջնի գյուղի արևմտյան ծայրամասում
6	«Ծակ քար» բնական թունել	Կոտայքի մարզ, Բջնի գյուղի մատույցներում, Հրազդան գետի ձախ ափին
7	«Բազալտե երգեհոն» սյունաձև բազալտներ	Կոտայքի մարզ, Գառնի գյուղից մոտ 1.0 կմ հվ-արլ, Ազատ գետի կիրճում
8	«Անանուն» քարայր սյունաձև բազալտներում	Կոտայքի մարզ, Գառնի գյուղից մոտ 1,0 կմ հվ-արլ, Ազատ գետի կիրճում
9	«Անանուն» լանջային երոզիա	Կոտայքի մարզ, Ազատ գետի աջակողմյան ափերին
10	«Անանուն» լավային ծալքեր	Կոտայքի մարզ, Գառնի գյուղից մոտ 1.0 կմ հվ-արլ, Ազատ գետի կիրճում
11	«Անանուն» խորշեր	Կոտայքի մարզ, Գողթ գյուղից մոտ 3.0 կմ հսարլ
12	«Հատիս» հրաբուխ	Կոտայքի մարզ, Զովաշեն գյուղից 2.0 կմ արմ
13	«Ավազան» հրաբխային գմբեթ	Կոտայքի մարզ, Կարենիս գյուղից 1.5 կմ հսարլ
14	«Կարենիս» հրաբխային գմբեթ	Կոտայքի մարզ, Կարենիս գյուղից 0.5 կմ հսարլ

15	«Անանուն» ապարների բնորոշ մերկացում	Կոտայքի մարզ, Նուռնուս գյուղի և Արգելի ՀԷԿ-ի միջև
16	«Անանուն» օբսիդիանի ելքեր	Կոտայքի մարզ, Զրաբեր գյուղից մոտ 1.5 կմ հս-արմ, Երևան-Սևան խճուղու աջ կողմում
17	«Անանուն» քարե կուտակումներ	Կոտայքի մարզ, Քաղսի գյուղի հվ-արմ եզրին, Հրազդանի կիրճում
18	«Գութանասար» հրաբուխ	Կոտայքի մարզ, Ֆանտան գյուղից 3 կմ հվ
19	«Լեռնահովիտ» քարային կուտակումներ	Կոտայքի մարզ, Ֆանտան գյուղից 4-5 կմ հվարլ, «Թեզխարաք» գյուղատեղիի մոտ
20	Զորաղբյուրի (Մանգյուսի) բրածո ֆլորա	Կոտայքի մարզ, գյուղ Զորաղբյուր
21	«Հաղարտանք» աղբյուր	Կոտայքի մարզ, Հրազդան քաղաքի Վանատուր (Աթարբեկյան) թաղամասի արլ ծայրամասում, 1.5 կմ հս-արմ, ծ.մ-ից 1755 մ բարձրության վրա
22	«Համով» աղբյուր	Կոտայքի մարզ, Ակունք գյուղի հվ-արմ ծայրամասում, եկեղեցու մոտ, ծ.մ-ից 1450 մ բարձրության վրա
23	«Քաղցր» աղբյուր	Կոտայքի մարզ, Արգնի գյուղից 150 մ հվ-արմ, Հրազդան գետի ձախ ափին, ծ.մ-ից 1300 մ բարձրության վրա
24	«Զորի» աղբյուր	Կոտայքի մարզ, Գողթ գյուղից 0.3 կմ հս-արլ, Գողթ գետի աջ ափին, ծ.մ-ից 1580 մ բարձրության վրա
25	«Ավազան» աղբյուր	Կոտայքի մարզ, Կաթնաղբյուր գյուղից 0.3 կմ հս-արլ, ծ.մ-ից 1450 մ բարձրության վրա
26	«Սագերի» լիճ	Կոտայքի մարզ, Գեղարդ գյուղից մոտ 4 կմ հս
27	«Վիշապա» լիճ	Կոտայքի մարզ, Գեղարդ գյուղից մոտ 4 կմ արլ
28	«Բազմալիճք» լիճ	Կոտայքի մարզ, Սևաբերդ գյուղից մոտ 3

		կմ հս
29	«Լուսնալիճ» լիճ	Կոտայքի մարզ, Սևաբերդ գյուղից մոտ 7 կմ հս-արլ
30	«Ողջաբերդ» բնապատմական համալիր	Կոտայքի մարզ, Ողջաբերդ գյուղի հս-արլ մասում
31	«Ռելիկտային կրկես Քյորօղլի լեռան մոտ»	Կոտայքի մարզ, Արտավազ գյուղի մոտ
32	«Ալպյան գորգ»	Կոտայքի մարզ, Մեղրաձոր-Ֆիոլետովո գրունտային ճանապարհի ամենաբարձր մասում (Փամբակ լեռնաշղթայի Ամպա-սարի գագաթային մասում, ծ.մ-ից 300 մ բարձրության վրա)
33	«Թանթրվենի, Տիգրանի»	Կոտայքի մարզ, Արզնի առողջարանի մոտ, Հրազդան գետի ափին, ծ.մ-ից 1350 մ բարձրության վրա

Նշված հուշարձաններից ամենամոտը հայցվող տարածքից գտնվում է մոտ 1,5 կմ հեռավորության վրա, ուստի որևէ ազդեցություն նախատեսվող աշխատանքները չեն կարող ունենալ թվարկված հուշարձանների վրա:

3. ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ

Հայցվող տեղամասը գտնվում է Մեղրաձոր համայնքի վարչական տարածքում: Մեղրաձորի բազմաբնակավայր համայնքը ձևավորվել է 2017 թվականի հունիսի 9-ի ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն:

Մեղրաձոր համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերն են՝ Մեղրաձոր, Աղավնաձոր, Արտավազ, Գոռգոչ, Հանքավան, Մարմարիկ, Փյունիկ գյուղերը: Համայնքի կենտրոնն է հանդիսանում Մեղրաձոր ամենախոշոր գյուղը: Համայնքի բնակավայրերում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, անասնապահությամբ, մեղվաբուծությամբ:

3.1. Ենթակառուցվածքներ

Հայցվող տեղամասի ուսումնասիրության հետևանքով ազդակիր բնակավայրը մոտիկ գտնվող Մեղրաձոր գյուղն է:

Մեղրաձոր գյուղի հողատարածքների մակերեսը՝ 12429 հա, բնակչության թիվը՝ 2631, բնակչության կազմը՝ հայեր, ռուսներ:

Կրթական հաստատությունները.

–միջնակարգ դպրոց՝360 աշակերտով,33 ուսուցչով,դպրոցի շենքը հիմնանորոգված է,

– մսուր-մանկապարտեզը՝ 12 հաստիքով, 63 երեխայով:

Մշակութային հաստատություններ՝ մարզամշակութային կենտրոն՝ 12 հաստիքով, որտեղ գործում է դաշնամուրի, դուդուկի, դիդի, պարի, ձյուդո ըմբշամարտի խմբակներ, որտեղ հաճախում են 100 աշակերտ:

Արտադրական ձեռնարկություններից է Մեղրաձորի ոսկու հանքավայրը, որը գործում է 1987 թվականից: Բնակչության հիմնական զբաղմունքը՝ գյուղատնտեսությունն է (անասնապահություն, հողագործություն՝ հացահատիկի, կարտոֆիլի, կաղամբի և ծխախոտի մշակություն, և մեղվաբուծություն):

Գյուղում առկա է 6 բազմաբնակարան շենք, 154 բնակարանով, որում ապրում են հիմնականում դրսեկ հայեր, և 25 ծուխ Աղբբեջանից փախստական հայեր:

Գյուղապետարանի աշխատակազմը՝ 13 հաստիք:

Գործում է կապիտալ նորոգված բժշկական ամբուլատորիան 15 հաստիքով, 2 բժիշկներով:

Գյուղի դիմաց, 2կմ անտառապատ մի հրվանդանի վրա 1190-ականներին կառուցվել է կաթուղի վանք, որը վնասվածքով կանգուն է մինչ օրս: Գյուղամիջում է գտնվում Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին, որը կառուցվել է 1881թ. և գործել է մինչև 1931թ.: 70 տարի շարունակ նպատակին չի ծառայել, հետո համայնքի ղեկավարի օգնությամբ, բարերարների նվիրատվությամբ և համայնքի բյուջեի միջոցների հաշվին հիմնանորոգվել և օծվել է 2011թ հոկտեմբերի 15-ին:

Մեղրաձորի ազգաբնակչության փոփոխությունը

Աղյուսակ 3.1

Տարի	1831	1897	1926	1939	1959	1970	1979	1989	2001	2004	2012	2016	2020
Մարդ	336	1322	2063	2670	1842	2087	2449	2521	2768	2900	2706	2665	2631

Տնային տնտեսությունների թիվը՝ 622:

Նպաստ ստացող ընտանիքների քանակը՝ 80:

Մեղրաձոր համայնքն ունի մի շարք պրոբլեմներ.

- ճանապարհների, կոյուղու, խմելու և ոռոգման ջրի համակարգերի անմխիթար վիճակ,
- գործազրկության բարձր մակարդակ՝ տարեց - տարի աճում է արտագնա աշխատանքի մեկնողների թիվը (350-400մարդ),
- հեղեղատարների անմխիթար վիճակը ներհամայնքային ճանապարհների ասֆալտապատում:

■ Հողերի տնտեսական յուրացման բնութագիր

Հետախուզման նպատակով հայցվող տեղամասի տարածքը գտնվում է Մեղրաձոր համայնքի հողերում: Մեղրաձոր գյուղի հողատարածքների մակերեսը՝ 12429 հա:

Մեղրաձոր համայնքի բնակիչները իրազեկվել են Գոմուռի ԱԿԽ-ի հանքերնակման տեղամասում ծրագրավորվող երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների մասին: Հանրային լսումների ընթացքում ներկայացվել է տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքը, ծրագրավորվող աշխատանքների ծավալը և մեթոդիկան, ինչպես նաև նոր աշխատատեղերի ստեղծման վերաբերյալ տեսլականը:

Հանրային լսումները իրականացվելու են ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ.-ի ՝ 1325-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով:

Հայցվող տեղամասի տարածքի հողերը ներկայացված են գյուղատնտեսական և ջրային նշանակության հողերով:

4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Գոմուռի ԱԿԽ-ի հանքերնական տեղամասի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ծավալների արդյունքում ձևավորվելու են որոշակի ազդեցություններ մթնոլորտի, հողային ծածկույթի, բուսական և կենդանական աշխարհի, ինչպես նաև լանդշաֆտային ամբողջականության վրա հնարավոր է հետևյալ բացասական ազդեցությունների դրսևորումը:

Մթնոլորտային օդ.

Տեղամասի տարածքում վնասակար գազերի և փոշու արտանետումները կապված են լինելու ավտոտրանսպորտի և սարքավորումների աշխատանքի հետ: Հետախուզական փորվածքների անցման ժամանակ փոշու արտանետումներ չեն լինելու, քանի որ օգտակար հանածոն գտնվում է խոնավ վիճակում: Փոշեգոյացում կատարվելու է տեղամասից դուրս՝ ավտոճանապարհներին, աշխատանքները սպասարկող տրանսպորտի տեղաշարժի ժամանակ:

Աշխատանքների իրականացման ժամանակ ընկերությունը առաջնորդվելու է ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշմամբ, համաձայն որի աշխատանքների տարածքին հարակից բնակավայրերում ածխածնի օքսիդի, ազոտի օքսիդի (երկօքսիդի հաշվարկով), մրի և ծծմբային անհիդրիդի սահմանային թույլատրելի խտությունները (ՄԹԿ) համապատասխանաբար պետք է կազմեն 5մգ/մ^3 , 0.2մգ/մ^3 , 0.15մգ/մ^3 և 0.5մգ/մ^3 : Նախնական հաշվարկներին համաձայն, երևական տարածքում վնասակար գազերի առավելագույն կոնցենտրացիաները չեն գերազանցելու նորմատիվային փաստաթղթերով ամրագրված սահմանային թույլատրելի խտությունները: Այդ նպատակով ծրագրավորվում են մի շարք բնապահպանական կառավարման միջոցառումներ, որոնց նկարագիրը ներկայացված է ստորև, 5-րդ գլխում:

Ջրային ավազան.

Տեղամասը կապված է Գոմուռ գետի գետահովտադարավանդային առաջացումների հետ: Գետի ջրերի վրա բացասական ազդեցություններ կարող են տեղի ունենալ վարարման ժամանակ աշխատանքներ կատարելու դեպքում: Բացի դրանից աղտոտման պատճառ կարող են հանդիսանալ նավթամթերքներն ու կենցաղային աղբը: Հարկ է նշել, որ վարարման ընթացքում ուսումնասիրման աշխատանքներ չեն իրականացվելու:

Ջրային ռեսուրսների վրա բացասական ազդեցությունների նվազեցման

բնապահպանական միջոցառումները ներկայացված են ստորև, 5-րդ գլխում:

Հողային ծածկույթ.

Հայցվող տեղամասում առկա է սակավ՝ 3.5-5սմ հզորությամբ մարգագետնային գորշ հողերի ծածկույթ: Հետախուզական հորերի անցման ժամանակ կատարվելու է այդ տիպի հողերի խախտում 28.0մ² տարածքում:

Տեղամասի տարածքում նոր ճանապարհների շինարարություն չի նախատեսվում, հողերի օտարում ճանապարհների համար չի պահանջվում:

Աշխատանքների այս փուլում տեղամասում նախատեսված չէ արտադրական հրապարակի շինարարություն, հողերի օտարում այս նպատակով նույնպես չի կատարվելու:

Մեքենաների հիմնական լիցքավորումը, սպասարկումը կատարվելու է Մեղրաձոր բնակավայրում:

Երևակման տարածքում պահեստային, փոքր քանակություններով նավթամթերքները նախատեսվում է պահել հատուկ մեկուսացված հարթակների վրա՝ անթափանց տարրաներով կամ կոնտեյներներով, ինչը բացառում է տեղամասի մակերևույթի աղտոտումը նավթամթերքներով:

Բուսական և կենդանական աշխարհ.

Երկրաբանական ուսումնասիրության բացասական ազդեցությունը տարածաշրջանի բուսական և կենդանական աշխարհի վրա գրեթե զրոյական է, քանի որ հետախուզահորերի անցման ժամանակ խախտվող տարածքները վերականգնվելու են անմիջապես նմուշարկման և փաստագրման աշխատանքներից հետո:

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքների տեխնոլոգիական գործընթացը բացառում է ագրեսիվ նյութերի կիրառումը: Հորատապայթեցման աշխատանքներ նախատեսված չեն:

Կենդանական աշխարհի վրա առավել ազդեցիկ գործոնը կապված է լինելու աղմուկի և թրթռումների հետ:

Բուսականության վրա բացասական ազդեցություն գրեթե տեղի չի ունենալու, քանի որ տեղամասի տարածքում ամբողջական բուսածածկ առկա չէ (բուսածածկի խտությունը կազմում է մոտ 25%):

ՀՀ Բույսերի և Կենդանիների Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներ տեղամասում չեն դիտարկվել:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վրա բացասական ազդեցություններ տեղի չեն ունենալու:

Աղմուկ և թրթռումներ.

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում պայթեցման աշխատանքներ չեն նախատեսվում:

Մոտակա Մեղրաձոր բնակավայրի տարածքում աղմուկի նորմավորման հետ կապված խնդիրները կանոնակարգվում է «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-111- 11.3 ՀՀ սանիտարական նորմերով:

Համաձայն գործող նորմատիվ փաստաթղթերի, արտադրական Կազմակերպությունների մշտական աշխատատեղերով տարածքներում աղմուկի (ձայնի) առավելագույն մակարդակը չպետք է գերազանցի 95դԲԱ, իսկ արտադրական կազմակերպությունների մշտական աշխատատեղերում՝ 80դԲԱ:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ժամանակ առաջանալու է առաջին կարգի թրթռում (վիբրացիա), որը կապված է տեղաշարժվող ինքնազնաց մեքենայի և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: Թրթռումների սահմանային թույլատրելի մակարդակը Z առանցքով չպետք է գերազանցի 115դԲԱ, իսկ X-Y առանցքներով՝ 112դԲԱ:

Նորմատիվային փաստաթղթերով սահմանված ցուցանիշներն ապահովելու համար նախատեսվել են մի շարք բնապահպանական կառավարման միջոցառումներ, որոնց նկարագիրը ներկայացված է ստորև, 5-րդ գլխում:

Պատմամշակութային հուշարձաններ երևակման տարածքում և հարակից շրջանում չեն հայտնաբերվել ուստի դրանց վրա բացասական ազդեցություններ չեն կանխատեսվում:

Աղտոտում ընդերքօդազորման թափոններով.

Երկրաբանական ուսումնասիրության ժամանակ կառաջանան հետևյալ տեսակի թափոններ.

- օգտագործված դիզելային և բենզինային շարժիչների յուղերը, որոնք պատկանում են «Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ» տեսակին, վտանգավորության 3-րդ դասին, ծածկագիր՝ 5410020102033: Շարժիչների յուղերի ծավալը՝ 25լ, դիզելային յուղերի մնացորդը՝ 35լ:

- չտեսակավորված կենցաղային աղբ, որը պատկանում է վտանգավորության 4-րդ դասին, ծածկագիր՝ 9120040001004, օրական 1կգ/մարդ քանակությամբ ;

- մակաբացման փուլի արարներ, որոնք ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N'342-Ն և 2015 թվականի օգոստոսի 20-ի \` 244-Ն հրամաններին համաձայն հաշվառվել են 34000120 0199 5 ծածկագրով: Դրանք դասվել են վտանգավորության 5-րդ դասին, այսինքն ոչ վտանգավոր ընդերքօգտագործման թափոններ են:

Հետախուզահորերից հանվելու է մոտ 140.0մ³ ավազ, որից 1.96 մ³ հողաբուսական շերտն է:

5. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ

ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- Պահեստային քանակություններով (մինչև 50լ) նավթամթերքների պահեստավորում և պահում արտադրական հրապարակում հատուկ հատկացված տեղում (բացօթյա կամ ծածկի տակ պահեստ), որին տրվում է համապատասխան թեքություն, որն ապահովում է թափված նավթամթերքների հոսքը դեպի այն հավաքող բետոնապատված փոսը:
- Վառելիքի հիմնական լիցքավորումը կկատարվի հարակից Մեղրաձոր բնակավայրում :
- Օգտագործված յուղերի ու քսայուղերի հավաքում առանձին տարրաների մեջ՝ հետագա ուտիլիզացման կամ երկրորդական վերամշակման համար:
- Արտաթորվող թունավոր նյութերի չեզոքացուցիչ սարքերի տեղադրում :
- Փոշենստեցման նպատակով մոտեցնող ճանապարհի ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին: Համաձայն նորմատիվների ջրի ծախսը 1մ² տարածքում փոշին նստեցնելու համար կազմում է 0.5լիտր/մ² կամ ընդհանուր 980 լիտր :
- Աշխատակիցների ապահովում թարմ խմելու ջրով: Աշխատանքների խմելու և կենցաղային նպատակներով ջրածախսը կազմում է 24 մ³/տարի:
- Կեղտաջրերի հավաքում հորատի պ զուգարանում, որը հետագայում դատարկում են

հատուկ ծառայության ուժերով : Դատարկված փոսը լցվելու է քարերով :

- Գոմուռ գետի ջրերի աղտոտման բացառում, ինչի նպատակով հայցվող տարածքում գետի երկու եզրերով թողնվելու է առնվազն 5 մ լայնությամբ բնամաս :
- Ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարում:
- Կենցաղային աղբի հավաքում հատուկ անթափանց պոլիէթիլենային տոպրակների մեջ (մինչև 35լ տարողությամբ), ընկերության սեփական ավտոտրանսպորտով տեղափոխում մոտակա աղբավայրը: Տեղական կառավարման մարմինների հետ կկնքվի պայմանագիր, կկատարվեն վճարումներ :
- Օգտագործվող տեխնիկական միջոցների շարժիչների կարգավորում աղմուկի նվազեցման, շրջանի կենդանական աշխարհի վրա բացասական ազդեցության բացառման նպատակով:
- «ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ.-ի թիվ 781-Ն որոշմամբ սահմանված դեպքերում ըստ կիրառելիության, բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության միջոցառումների իրականացում:
- Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների բացառում գետի վարարման շրջանում, ինչը թույլ կտա նաև բացառել ազդեցությունը գետի կենդանական աշխարհի վրա,
- Երկրաբանական ուսումնասիրության տարածքում կուտակվող ջրերի մաքրում, գտում ջրհեռացնող խրամներում,
- ջրհեռացնող խրամներում կուտակված տիղմի օգտագործում շրջակա տարածքի կանաչապատման համար,
- ՀՀ կառավարության 2005 թվականի հունվարի 20-ի թիվ 64-Ն որոշման պահանջների ապահովում,
- Հետախուզահորերի տարածքների ռեկուլտիվացիա: Հողի վերին շերտի պահպանության նպատակով նախատեսվում է հետախուզահորերի անցման ժամանակ հանել հողի շերտը (տեղամասում տատանվում է 0.035-0.05մ, միջինը 0.04մ), պահեստավորել, այնուհետև հորերի հետլցում կատարելուց հետո, հողը փռել, հարթեցնել և փխրեցնել :

Ռեկուլտիվացիայի ենթակա ընդհանուր մակերեսը կազմում է 28.0մ²: Հետախուզահորերի անցման ժամանակ առաջանում է 168.0մ³ լեռնային զանգված, որից 1.96մ³-ը հողաբուսական շերտն է, յուրաքանչյուր հորինը՝ 0.14մ³: Այդ ծավալները կարճաժամկետ կուտակվում են խախտված տարածքների անմիջական հարևանությամբ առանձին-առանձին և աշխատանքների անմիջապես ավարտից հետո ամբողջությամբ

օգտագործվելու են խախտված հողատարածքների վերականգնման համար: Բացի տեխնիկական ռեկուլտիվացիայից նախատեսվում է իրականացնել նաև կենսաբանական ռեկուլտիվացիա: Հետլցման աշխատանքներից հետո նախատեսվում է փխրեցնել վերականգնված տարածքը և ցանել շրջանին բնորոշ բուսատեսակների սերմեր:

Ռեկուլտիվացիայի աշխատանքները կատարվելու են ձեռքով: Աշխատանքների կատարման նպատակով շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին կհատկացվի 56.0 հազ. ՀՀ դրամ գումար:

Ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների համար անհրաժեշտ ծախսերի հաշվարկը ներկայացված է աղյուսակ 5.1-ում :

աղյուսակ 5.1

Հ/Հ	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	Չափման միավորը	Արժեքը
1	Աշխատավարձ	հազ.դրամ	30.0
2	Նյութեր	հազ.դրամ	10.0
3	Անուղղակի ծախսեր 5.3%	հազ.դրամ	2.12
4	Շահույթ 10%	հազ.դրամ	4.21
5	Զնախատեսված ծախսեր	հազ.դրամ	9.67
Ընդամենը		հազ.դրամ	56.0

Տեղամասի տարածքում արտակարգ իրավիճակները կարող են պայմանավորված լինեն հետևյալ գործոններով.

- 1) երկրաշարժ՝ հաշվի առնելով, որ տեղամասը գտնվում է սեյսմիկ ակտիվ գոտում,
- 2) հրդեհներ՝ կապված մարդածին գործոնների հետ:

Տեղամասի տարածքում աշխատանքների անվտանգ իրականացման նպատակով.

- աշխատանքի են թույլատրվում անձիք, որոնք ունեն հատուկ պատրաստվածություն և որակավորում,
- օգտագործել մեքենաներ և մեխանիզմներ, սարքավորումներ և նյութեր, որոնք համապատասխանում են անվտանգության պահանջներին և սանիտարական նորմերին,
- անցկացնել պլանային-զգուշացնող համալիր վերանորոգումներ, պրոֆիլակտիկ աշխատանքներ և այլ դիտարկումներ,
- աշխատանքի ժամանակ պետք է պահպանվեն անվտանգության տեխնիկայի կանոնները:

Նախատեսվում է կատարել պլանային աշխատանքներ ուղղված արտադրական տրավմատիզմի նվազեցմանը, ժամանակին, ոչ ուշ քան երեք ամիսը մեկ,

աշխատակիցների հետ անցկացնել հրահանգավորում անվտանգության տեխնիկայի գծով:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում ընկերությունը իրականացնելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն և մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ՝ հունիս-սեպտեմբեր ամիսներին (շոգ և քիչ տեղումներով եղանակին)՝ ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ: Որպես սահմանային թույլատրելի խտությունները ընդունվելու են. ածխածնի օքսիդի համար՝ 5մլգ/մ³, ազոտի երկօքսիդի համար՝ 0.085մլգ/մ³, մրի համար՝ 0,15մլգ/մ³:

2. լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական մշտադիտարկումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,

3. Գոմուռ գետի ջրերի պղտորության և աղտոտվածության մոնիթորինգ երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում՝ յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ: Մշտադիտարկումն իրականացվելու է տարածքից ջրհեռացումն իրականացնող խրամի ելքային հատվածում,

4. աղմուկի մակարդակի վերահսողություն,

5. գետի հունի վիճակի ու կայունության մշտադիտարկումներ յուրաքանչյուր ամիս պարբերականությամբ,

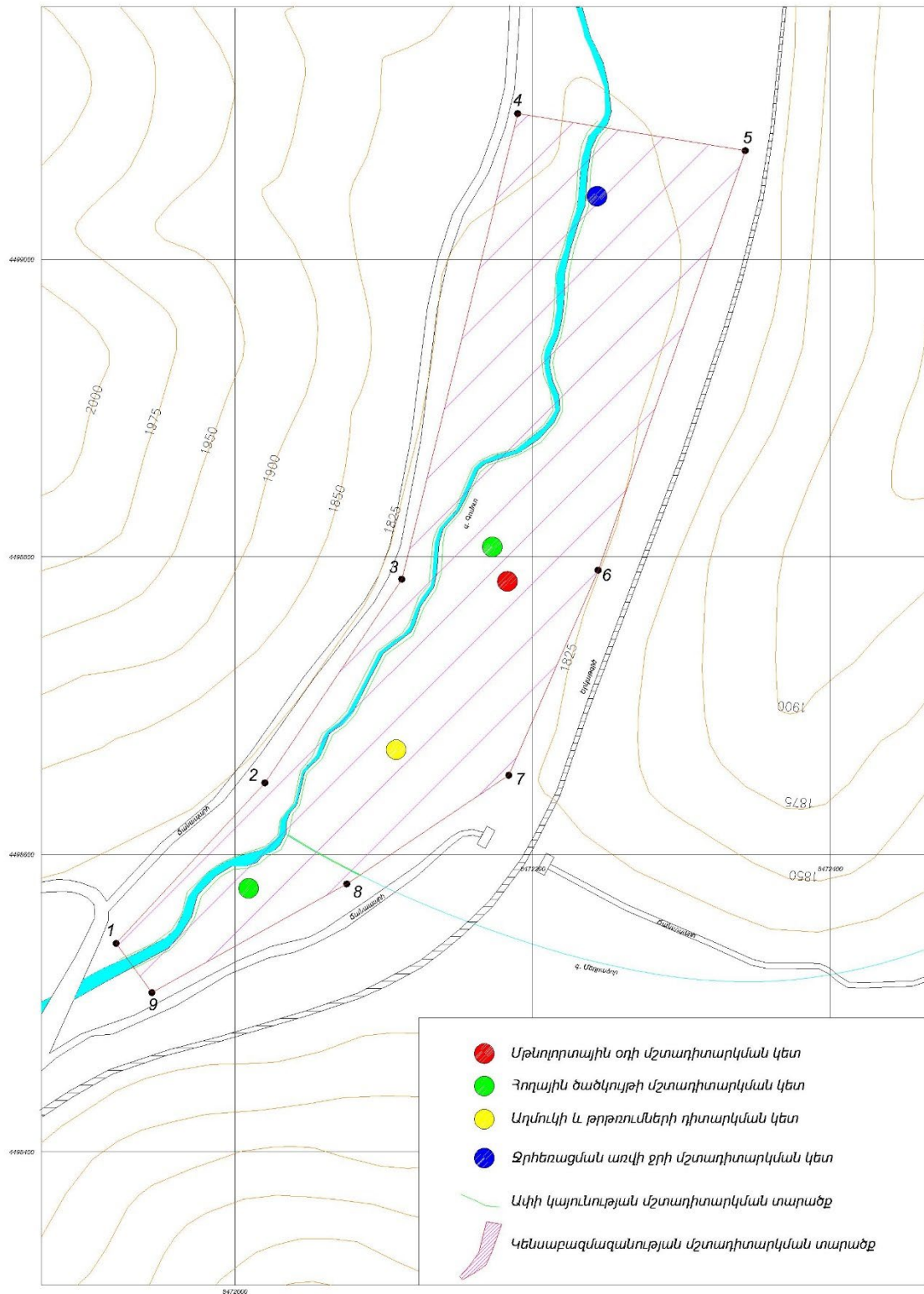
6. կենսաբազմազանության մշտադիտարկում,

7. Հողային ծածկույթի մշտադիտարկում:

Ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման և աղտոտվածության ուսումնասիրության նպատակով վերցված նմուշների լաբորատոր հետազոտությունը նախատեսվում է իրականացնել հավատարմագրված, համապատասխան հավաստագրեր ունեցող լաբորատորիաներում: Մշտադիտարկումների համար ընկերությունը նախատեսում է ծախսել տարեկան 200.0 հազ. ՀՀ դրամ:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության աղտոտման կանխարգելման մոնիթորինգի կետերի տեղադիրքը ներկայացված է ստորև **նկար 9-ում**:

Մշտադիտարկման կետերի սխեմատիկ քարտեզ

Նկար 9: Մոնիտորինգի կետերի տեղադիրքի սխեման:

Մշտադիտարկման տեսակների և պարբերականության վերաբերյալ տվյալները ներկայացված են նաև աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4.

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Վայրը	Ցուցանիշը	Տեսակը	Նվազ. հաճախական.
Մթնոլորտային օդ	Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տարածք	Հանքափոշի, ածխածնի օքսիդ, ազոտի օքսիդներ, մուր	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափումներ ավտոմատ չափման սարքերով	շաբաթական մեկ անգամ 24 ժամ տևողությամբ
Հողային ծածկույթ,	Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տարածք	Հողերում նավթամթերքների պարունակությունը	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն	ամսեկան մեկ անգամ
Զրային ռեսուրս	Տարածքից ջրհեռացումն իրականացնող խրամի ելքային հատված	Կախյալ մասնիկներ	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտությո՜ւն	յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ
Վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակներ	Ընդերքօգտագործման տարածքին հարակից շրջան	Տարածքին բնորոշ վայրի բնության ներկայացուցիչների քանակ, աճելավայրերի և ապրելավայրերի տարածք, պոպուլյացիայի փոփոխությո՜ւն	Հաշվառում, նկարագրություն, քարտեզագրում	Տարեկան մեկ անգամ
Գետի հունի վիճակի ու կայունության մշտադիտարկում	Ընդերքօգտագործման տարածքում	Ափի ուրվագիծ	Քարտեզագրում	Ամիսը մեկ անգամ
Աղմուկ	Ընդերքօգտագործման նպատակով հայցվող տարածք	Աղմուկի մակարդակ	Չափումներ ավտոմատ սարքերով	Տարեկան մեկ անգամ

Նախնական գնահատականներով, շրջակա միջավայրի աղտոտվածության մշտադիտարկման համար կպահանջվի տարեկան 200.0 հազ.դրամ:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների բնապահպանական կառավարման պլան

Աղյուսակ 5.

Գործողությունը	Հնարավոր ազդեցություն	Մեղմման միջոցառում	Մեղմման հայտանիշ	Մեղմման համար պատասխանատու
1. Աշխատանքի անվտանգություն	Վնասվածքներ և պատահարներ աշխատանքների կատարման վայրում	- աշխատողներն ապահովվվում են համազգեստով և Անհատական Պաշտպանության Միջոցներով (ԱՊՄ) - սարքավորումների շահագործվում են ԱՊՄ - օգտագործման կանոնների խիստ պահպանում - Աշխատակիցները իրազեկվում են պաշտպանության հրահանգների վերաբերյալ - Զգուշացնող նշանների տեղադրում	- Աշխատողները պետք է կրեն համազգեստ և համապատասխան ԱՊՄ - սարքավորումների շահագործման և օգտագործման հրահանգների խախտումներ չպետք է արձանագրվեն	«Հրավագ» ՍՊԸ տնօրեն
2. Հետախուզա-հորերի անցման աշխատանքներ	Օդի աղտոտում փոշիով և արտանետումներով	- Փոշեգոյացման կանխում երկրաբանական ուսումնասիրության ժամանակ - Աշխատանքների կատարման վայրում նյութերի/ թափոնների բաց այրման արգելում - Օգտագործվող տեխնիկան պահել պատշաճ տեխնիկական վիճակում՝ բացառելով ավելորդ արտանետումները	- Ճանապարհների ջրցանում - աշխատանքների կատարման վայրում բացառել նյութերի/ թափոնների բաց այրում - տեխնիկան և մեքենաները շահագործել առանց հավելյալ արտանետումների - Մոտակայքի բնակիչներից բողոքների բացակայություն	Ինժիներ երկրաբան
	Աղմուկ	- Սահմանված աշխատանքային	- Աշխատանքային ժամերից հետո	Ինժեներ

		Ժամերի պահպանում - Սարքավորումների շարժիչների ծածկերի փակում շահագործման ընթացքում	աշխատանքների բացառում - սարքավորումները պետք է լինեն բավարար տեխնիկական վիճակում	երկրաբան
3. Կենցաղային թափոնների գոյացում	- Աշխատանքների կատարման վայրում սանիտարահիգիենիկ պայմանների վատացում	Կենցաղային աղբի հավաքում հատուկ անթափանց պոլիէթիլենային տոպրակներ	Պատշաճ սանիտարական պայմաններ երևակման տարածքում և դրա շուրջ	Սպասարկող անձնակազմ

Գրականություն

1. «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ -ի տվյալներ, 2020թ.
2. Почвы Армянской ССР. Ред./ Р.А. Эдилян, Г.П. Петросян, Н.Н. Розов. Ереван: “Айастан”, 1976 г.
3. Հայաստանի բույսերի Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
4. Հայաստանի կենդանիների Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
5. Флора Армении / под ред. А.Л.Тахтаджяна. – Ереван: изд-во АН Арм ССР
6. Животный мир Армянской ССР. Даль С.К ,1954
7. “Растительность Армянской ССР”. Магакьян А.К.
8. “Флора, растительность и растительные ресурсы Армении”, Институт ботаники НАН РА Армянское ботаническое общество. Ереван
9. “Дикорастущие съедобные растения Армении”. А.П. Тер-Восканян, Ученые записки Ереванского государственного института.
10. “Цветущие уголки биоразнообразия”, FAO,
<http://www.fao.Org/3/i1687r/i1687r08.pdf>
11. ՀՀ Կոտայքի մարզպետարանի պաշտոնական կայք
12. Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական կոմիտեի պաշտոնական
13. https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/12290862_01.pdf

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ ՊՈԱԿ

REPUBLIC OF ARMENIA
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY
AND ETHNOGRAPHY SONP

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ НАУК
ИНСТИТУТ АРХЕОЛОГИИ
И ЭТНОГРАФИИ ГНКО

29. 08. 2023 թ.

N 2470 - 253

«Հրավագ» ՍՊԸ տնօրեն Է. Կարապետյանին

Հարգելի՛ պարոն Կարապետյան,

Ի պատասխան Ձեր N 004 գրության կցում ենք համապատասխան մասնագիտական
կարծիքը:

Առդիրժ փաստաթուղթ:

Հարգանքով՝

Արսեն Բորոխյան

Ինստիտուտի տնօրեն

ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության
ինստիտուտի տնօրեն Ա. Բոբոխյանին
նույն ինստիտուտի վաղ հնագիտության բաժնի
գլխաշխատող Ա. Պետրոսյանից

Զեկուցագիր

«Հրավազ» ՄՊԸ-ի գրավոր խնդրանքին պատասխանելու համար, ս. թ. 27/08/2023 թ -ին, Ձեր հանձնարարությամբ տեղագնություն եմ կատարել Կոտայքի մարզի Ծաղկաձոր համայնքի Մեղրաձոր բնակավայրի վարչական տարածքում գտնվող Գոմուռի ավազակոպճային խառնուրդի հանքերնակման տեղամասում՝ հնագիտական օբյեկտների, մշակութային շերտերի առկայության կամ բացակայության հանգամանքները պարզելու համար: Տեղագնությամբ պարզել եմ, որ հողամասում հնագիտական օբյեկտներ, մշակութային շերտեր կամ նյութեր չկան: Հողամասը հուշարձանակիր տարածք չէ, տեղամասը տեղադրված է գետի ձախափնյա և աջափնյա ողողահունքում (**նկար 1**):

Արթուր Պետրոսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գլխաշխատող

Նկար 1. «Հրավազ» ՍՊԸ -ի կողմից կառուցապատման համար նախատեսվող տարածքը

«ՀՐԱՎԱԶ» ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ, ք. Հրազդան, 2301, Շահումյան Փ./Տ/ 16, հեռ. (+374044) 03 00 60, էլ. փոստի հասցե՝ Edkar1982@mail.ru

22 օգոստոսի 2023 թ.

N 004

ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և
ազգագրության ինստիտուտի տնօրեն
պարոն Ա.Բորոխյանին

«Հրավազ» ՍՊԸ տնօրեն Է. Կարապետյանից

Հարգելի պարոն Բորոխյան.

«Հրավազ» ՍՊ ընկերությունը ցանկանում է ՀՀ Կոտայքի մարզի Ծաղկաձոր համայնքի Մեղրաձոր բնակավայրի վարչական սահմաններում գտնվող Գոմուռի ավազակոպճային խառնուրդի հանքերակման տեղամասում իրականացնել օգտակար հանածոյի արդյունահանման նպատակով երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներ:

Ուսումնասիրության թույլտվություն ստանալու համար ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն է ներկայացվել գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ:

Անհրաժեշտություն է առաջացել հայտում ներկայացնել նաև պատմամշակութային հուշարձանների վերաբերյալ տեղեկատվությունը (հայցվող տարածքի հնագիտական ուսումնասիրությունների եզրակացությունը):

Խնդրում եմ ստորև բերված ծայրակետային կոորդինատներով սահմանափակված տարածքի սահմաններում կամ հարևանությամբ պատմամշակութային հուշարձանների առկայության վերաբերյալ տրամադրել տեղեկատվություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

ԳՈՒՅՔԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՈՐԱԿԱԿԱՆ ՔԱՆԱԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱ ՆԿԱՏՄԱՍԲ
ԱՌԱՆՁԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ (ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐԻ) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

28/08/2023թ.

N ԱՏ-28082023-07-0561

գաղտնաբառ՝ 051YWQ30GSAJ

Դիմող՝

ԳՈՒՐԳԵՆ ՆԱՎԱՍԱՐԴՅԱՆ

Ի պատասխան Ձեր 28/08/2023-3-0778 դիմումի հայտնում ենք, որ համաձայն կադաստրային քարտեզի տվյալների 0539-0001, 0553-0001, 0541-0001 ծածկագրերով հողամասերը հանդիսանում են համայնքային գյուղ. այլ հողամասեր, 3001-0001 պետական գետեր գետակներ, 0552-0001 պետական տրանսպորտի հող, 0941-0001, 0936-0001 համայնքային դաշտամիջյան ճանապարհ, 3017-0001 համայնքային հիդրոտեպ. ջրային հող :

Տեղեկանքը կազմվել է Հայաստանի Հանրապետության կադաստրի կոմիտեի Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ կողմից

*Սույն տեղեկանքը հաստատված է էլեկտրոնային եղանակով տեղեկանքը կազմող պաշտոնատար անձի կողմից:

Տեղեկանք

Անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ գրանցված իրավունքների (բոլոր տեսակի) վերաբերյալ

Անշարժ գույքի հասցե՝ Մարզ Կոտայք, համայնք Ծաղկաձոր գյուղ Մեղրաձոր հողամաս

Գրանցված իրավունքներ (1)

Իրավունք - 1		
Գրանցման ամսաթիվ		2013-05-16
Վկայականի համար		16052013-07-0043
Լրացուցիչ տեղեկություն		-
Տեսակ		ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
Գրանցված իրավունքի օբյեկտ		
Հողամասեր		07-045-0553-0004 (Գյուղատնտեսական / Այլ հողատեսք)
Կառուցվածքներ		-
Շենքեր		-
Սուբյեկտներ		Արծրուն Գեվորգյան Հրանտի

Տեղեկանք

Անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ գրանցված իրավունքների (բոլոր տեսակի) վերաբերյալ

Անշարժ գույքի հասցե՝ Մարզ Կոտայք, համայնք Ծաղկաձոր գյուղ Մեղրաձոր

Գրանցված իրավունքներ (1)

Իրավունք - 1		
Գրանցման ամսաթիվ		2022-12-16
Վկայականի համար		16122022-07-0150
Լրացուցիչ տեղեկություն		-
Տեսակ		ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
Գրանցված իրավունքի օբյեկտ		
Հոդամասեր		07-045-0553-0005 (Գյուղատնտեսական / Այլ հողատեսք)
Կառուցվածքներ		-
Շենքեր		-
Սուբյեկտներ		ՀՐԱՆՏ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ԴՈԼՈՒԽԱՆԻ

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

Գ. Մեղրաձոր

30 օգոստոսի 2023 թ.

Ես՝ Հրանտ Գևորգյան / Անձնագիր AU0650749, տրված 17.03.2022թ. 049-ի կողմից/
հանդիսանալով 16.12.2022 թվականի N 16122022-07-0150 վկայականով անշարժ գույքի
սեփականատեր, տալիս եմ իմ համաձայնությունը <<Հրավագ>> ՍՊ ընկերությանը,
վերոնշյալ վկայականի տարածքում երկրաբանական ուսումնասիրություններ
իրականացնելու համար:

Հրանտ Գևորգյան

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

Գ. Մեղրաձոր

30 օգոստոսի 2023 թ.

Ես՝ Արծրուն Գևորգյան / Անձնագիր AR0554081, տրված 12.01.2018թ. 049-ի կողմից/ հանդիսանալով 16.05.2016 թվականի N 16052013-07-0043 վկայականով անշարժ գույքի սեփականատեր, տալիս եմ իմ համաձայնությունը <<Հրավագ>> ՍՊ ընկերությանը, վերոնշյալ վկայականի տարածքում երկրաբանական ուսումնասիրություններ իրականացնելու համար:

Արծրուն Գևորգյան

